

JÄRJESTÖBAROMETRI 2008

Ajankohtaiskuva sosiaali- ja terveysjärjestöistä
Juha Peltosalmi, Marja Vuorinen, Riitta Särkelä
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto 2008
ISSN 1796-5950, ISBN 978-951-747-190-9

(LUKU 6) VAPAAEHTOIS- JA VERTAISTOIMINTA

Vapaaehtois- ja vertaistoiminta on valittu yhdeksi tämänvuotisen Järjestöbarometrin erityisteemoista. Vapaaehtoistoiminnan käsitteeseen liitetään eri järjestöissä erilaisia sisältöjä ja nyt kerättyjen tutkimusaineistojen avulla niitä pyritään osaltaan avaamaan. Tavoitteena on kuvata yksityiskohtaisemmin esimerkiksi vapaaehtoistoiminnan eri muotoja sekä niihin osallistujien määrää ja heidän toimintaan käyttämäänsä aikaa.

Vapaaehtois- ja vertaistoiminnalla tarkoitetaan eri yhdistyksissä osin hyvin samanlaisia asioita. Vertaistoiminta on viime vuosikymmeninä yleistynyt terminä etenkin vammais-, potilas- ja mielenterveysjärjestöjen käyttöön. Sillä viitataan toimintaan, jossa olennaista on samassa tilanteessa elävien tai samanlaisia asioita kokeneiden ihmisten keskinäinen tuki, apu ja kokemusten jako. Käytännössä termillä viitataan monenlaisiin toimintamuotoihin, esimerkiksi ryhmätoimintaan, kahdenväliseen tukeen tai organisoimattomampaan samassa elämäntilanteessa elävien ihmisten yhdessäoloon. Vertaisuus-käsitteeseen liittyy vahvasti ajatus siitä, että samoja asioita kokeneilla ihmisillä on sellaista kokemukseen perustuvaa asiantuntemusta, jota kellään muulla ei voi olla sekä tasavertaisuuden painottaminen. Täysin samanlaisesta toiminnasta saatetaan esimerkiksi eläkeläisyhdistyksessä käyttää nimeä vapaaehtoistoiminta.

Vapaaehtoistoiminta taas on perinteinen termi, jolla viitataan ennen kaikkea siihen, että toiminnasta ei makseta korvausta vaan sitä tehdään, toisin kuin palkkatyötä, ilman taloudellista korvausta. Vapaaehtoistoimintaa voi siten pitää yläkäsitteenä niin, että vertaistoimintakin on osa vapaaehtoistoimintaa. Vapaaehtoistoiminta-käsitteellä ei oteta kantaa siihen, onko vapaaehtoinen itse asianosainen, täysin ulkopuolinen tai esimerkiksi alan ammattihenkilö. Vertainen on aina asianosainen, mutta vapaaehtoinen voi olla kuka tahansa. Sosiaali- tai terveysalan ammattilaisen toiminta yhdistyksessä on vapaaehtoistoimintaa silloin, kun hän ei saa yhdistystoiminnasta korvausta. Tyypillisesti vapaaehtoistoimintakäsitettä käytetään esimerkiksi SPR:n ystävätoiminnasta sekä mm. viime vuosina perustettujen yhdistysten tekemästä ulkomaisten ihmisten hyväksi tehtä-

västä toiminnasta. Monissa yhdistyksissä vapaaehtoistoiminnalla kuitenkin viitataan kaikkeen siihen toimintaan, josta ei makseta korvausta.

Vapaaehtois- ja vertaistoiminta kuuluvat sosiaali- ja terveysjärjestöjen toiminnan ydinalueisiin. Paikallisyhdistysten arvioiden perusteella toimintojen painoarvo on pysynyt viime vuosina suunnilleen samana, niin että lähes kaksi kolmesta yhdistyksestä pitää vapaaehtoistoiminnan merkitystä ja noin puolet vertaistoiminnan merkitystä suurena omassa toiminnassaan. Valtakunnallisten järjestöjen arvioissa sekä vapaaehtoistoiminnan että vertaistoiminnan painotus on viime vuosina ollut kasvussa (Järjestöbarometri 2007). Tämänvuotisen Järjestöbarometrikyselyn mukaan lähes kaksi kolmesta (63%) valtakunnallisesta järjestöstä arvioi että vapaaehtoistoiminnan painoarvon kasvu näkyy niiden toiminnassa.

Luvun aluksi kuvataan suomalaisten osallistumista sosiaali- ja terveysyhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan kansalaisilta itseltään kerätyn tiedon perusteella sekä paikallisyhdistyksille tehdyn Järjestöbarometrikyselyn pohjalta. Seuraavaksi käsitellään vapaaehtois- ja vertaistoiminnan eri toimintamuotoja ja niihin osallistuvien määrää sekä toimintaan käytetyn ajan määrää. Vapaaehtoisten koulutuksen sekä muun virkistyksen ja tuen sekä toimintaa koskevan tiedonkeruun tarkastelun jälkeen luvun päättää vapaaehtois- ja vertaistoiminnan haasteita käsittelevä osuus.

6.1 Osallistujat

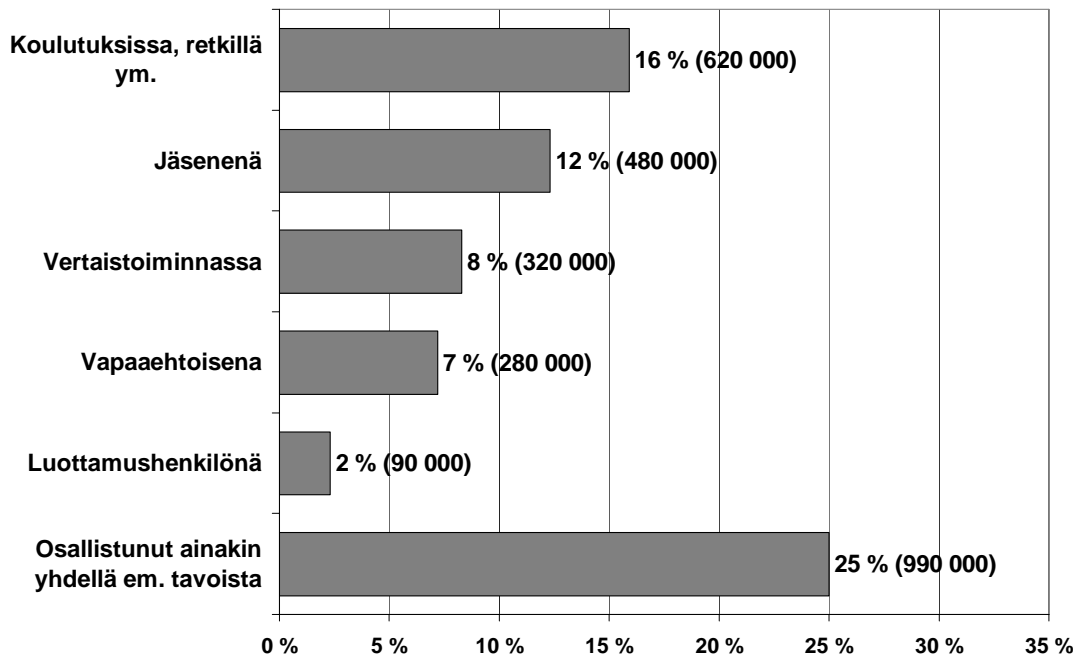
Suomalaisten osallistumisesta sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaan on kerätty tietoa erilaisin menetelmin ja kysymyksenasetteluin, mistä johtuen saadut tulokset vaihtelevat jonkin verran. Tilastokeskuksen Vapaa-aikatutkimus 2002 -aineiston mukaan seitsemän prosenttia väestöstä – yhdeksän prosenttia naisista ja neljä prosenttia miehistä – osallistui sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaan haastattelua edeltäneen vuoden aikana (Lähde: Tilastokeskuksen Vapaa-aikatutkimus 2002 -tutkimusaineistosta tekemä erityistarkastelu).

STKL teetti vuoden 2007 alussa Taloustutkimuksella kyselyn¹, jonka tulosten mukaan 13 prosenttia 15–79 -vuotiaista suomalaisista oli viimeisen vuoden aikana osallistunut sosiaali- ja terveysyhdistysten toimintaan vapaaehtoisena. Joka viides oli ottanut osaa yhdistysten järjestämiin koulutuksiin, retkiin tai muuhun toimintaan Vertaistoimintaan osallistuneita oli kuusi prosenttia ja luottamushenkilönä toimineita neljä prosenttia. (Järjestöbarometri 2007.) Tässä puhelinkyselyllä kootussa aineistossa osallistumisluvut ovat jonkin verran korke-

¹ Telebus-kysely viikolla 4/2007, jossa oli vastaajina 1039 15-79 -vuotiaista suomalaista.

ammat kuin Tilastokeskuksen viisi vuotta vanhemmassa lomakehaastatteluin keräämässä aineistossa ja seuraavassa kuvatussa STKL:n omassa tuoreessa aineistossa, joka on hankittu lomakekyselyllä.

STKL teki touko–kesäkuussa 2008 valtakunnallisen kansalaiskyselyn², jolla koottiin ajankohtaista tietoa mm. suomalaisten osallistumisesta sosiaali- ja terveystieteiden toimintaan. Sen mukaan kahdeksan prosenttia väestöstä on viimeisen vuoden kuluessa osallistunut vertaistoimintaan ja seitsemän prosenttia vapaaehtoistoimintaan (kuva 22). Yhdistysten jäsenenä on ollut 12 prosenttia ja kaksi prosenttia on toiminut niissä luottamushenkilönä. Koulutuksiin, retkiin, ym. yhdistysten järjestämään toimintaan on ottanut osaa 16 prosenttia. Joka neljäs (25%) täysi-ikäisistä suomalaisista eli lähes miljoona kansalaista (990 000) on osallistunut ainakin yhdellä edellä mainituista tavoista sosiaali- ja terveysyhdistysten toimintaan viimeisen vuoden aikana. Tämän lisäksi yli kolmasosa (37%) suomalaisista on tukenut rahallisesti järjestöjen toimintaa. Naiset osallistuvat miehiä yleisemmin sosiaali- ja terveysyhdistysten toimintaan luottamushenkilönä toimimista lukuun ottamatta (liite 18). Myös vanhemmilla ikäluokilla kaikki osallistumisen muodot ovat yleisempiä kuin nuoremmilla.

Kuvio 22. Suomalaisten osallistuminen sosiaali- ja terveysyhdistysten toimintaan viimeisen vuoden aikana (osallistuneiden %-osuudet).

² Lomakekysely, vastaajina 2857 vähintään 18-vuotiasta suomalaista.

Sosiaali- ja terveysyhdistysten vapaaehtoistoimintaan osallistuneet käyttivät siihen aikaa keskimäärin lähes kymmenen tuntia kuukaudessa. Vertaistoiminnassa mukana olleet kuluttivat siihen keskimäärin hieman alle seitsemän tuntia kuukaudessa. Naisten vapaaehtoistoimintaan käyttämä aika oli keskimäärin miesten käyttämää aikaa suurempi (taulukko 37). Yksinasuvat, 65–74-vuotiaat, eläkeläiset sekä henkilöt, joilla sairaus tai vamma vaikeuttaa elämää jonkin verran, osallistuivat hieman muita yleisemmin vapaaehtoistoimintaan ja käyttivät siihen myös keskimäärin hieman muita enemmän aikaa. Vertaistoiminnassa olivat mukana muita yleisemmin yli 74-vuotiaat, yksinasuvat, työelämän ulkopuolella kotona tai perheen parissa olevat sekä henkilöt, joilla sairaus tai vamma vaikeuttaa elämää paljon. Vertaistoimintaan osallistujista siihen käyttivät selvästi keskimääräistä enemmän aikaa työttömät, 13 tuntia kuukaudessa. Henkilöt, joilla sairaus tai vamma vaikeuttaa elämää vähän, osallistuivat vertaistoimintaan keskimäärin 10,5 tuntia kuukaudessa.

Joka viides toimintaan nyt osallistumattomista olisi kiinnostunut ottamaan osaa sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaan, mikä merkitsee 750 000 potentiaalista suomalaista järjestötoimijaa. Yleisimmin vastaajat ovat halukkaita osallistumaan erilaisiin vapaaehtois- ja vertaistoiminnan muotoihin, esimerkiksi auttamaan avun tarpeessa olevia tai toimimaan vertais- ja tukihenkilöinä.

”Auttaisin sotaveteraanileskiä heidän jokapäiväisessä toiminnassaan.”

”Auttamaan syrjäytyneitä, päihderiippuvaisia sekä masentuneita nuoria.”

”Tukihenkilönä tai avustajana tai vertaisryhmässä.”

”Työttömien keskusteluapu, lasten ja nuorten keskusteluapu.”

Taulukko 37. Vapaaehtois- ja vertaistoimintaan osallistuneet ja yhden osallistujan tehtäviin käyttämä tuntimäärä (keskiarvo) kuukaudessa.

	Vapaaehtoistoiminta		Vertaistoiminta	
	Osallistuneita %	Tunteja/kk. keski- määrin	Osallistuneita %	Tunteja/kk. keski- määrin
Sukupuoli				
Naiset	9	10,4	10	6,6
Miehet	5	8,8	6	6,7
Kaikki	7	9,8	8	6,6
Ikä				
18–24	4	7,0	-	-
25–44	6	10,1	8	7,8
45–64	7	9,1	8	5,7
65–74	12	14,7	14	6,8
Yli 74	11	6,6	19	6,5
Kotitalouden rakenne				
Yksinasuva	9	11,2	10	6,2
Aikuiskotitalous	7	9,1	7	6,7
Alle 18-vuotiaita lapsia	5	7,8	8	7,4
Oma työelämätilanne				
Työssä	5	6,8	4	4,0
Työttömyyttä	8	6,5	9	13,0
Opiskelu	4	5,1	3	6,1
Kotona, perheen parissa	10	8,8	17	4,8
Eläkeläisyys	12	13,5	15	6,6
Pitkäaikainen sairaus tai vamma				
Ei ole/ei vaikeuta elämää	5	6,0	3	5,4
Vaikeuttaa elämää vähän	9	8,3	12	10,5
Vaikeuttaa elämää jonkin verran	13	16,1	13	6,3
Vaikeuttaa elämää paljon	7	10,3	26	6,7

Paikallisyhdistyksille tehdyn Järjestöbarometrikyselyn mukaan Vuonna 2007 sosiaali- ja terveysyhdistyksissä toimi keskimäärin 23 vapaaehtoista (mediaani 15 vapaaehtoista). Vapaaehtoisten määrät vaihtelevat yhdistyksittäin ja myös eri toimialojen sisällä melko paljon, mistä kertovat suuret keskihajontaluvut (taulukko 38). Kansanterveyden yleis- ja monialayhdistyksissä sekä eläkeläisyhdistyksissä toimi hieman muita enemmän vapaaehtoisia, keskimäärin 31–36. Muiden toimialojen yhdistyksissä heitä oli keskimäärin 13–26. Taloudeltaan suurilla yhdistyksillä oli vapaaehtoisia selvästi enemmän kuin pienillä. Alle 2000 euron talousarvion yhdistyksissä toimi keskimäärin 13 vapaaehtoista, kun yli 100 000 talousarvion yhdistyksillä heitä oli keskimäärin 41. Vapaaehtoisen määrissä ei ole tilastollisesti merkitseviä eroja sen mukaan, millaisessa kuntatyyppissä yhdis-

tys toimii. Vapaaehtoisten määriä eri vapaaehtois- ja vertaistoiminnan toimintamuodoissa tarkastellaan lähemmin tuonempana luvussa 6.2.

Taulukko 38. Sosiaali- ja terveysyhdistyksissä vuonna 2007 toimineet vapaaehtoiset keskimäärin (huomioitu vain ne toimialat, joissa on vähintään 10 vastaajaa).

	Yhdistyksen vapaaehtoisten määrä			
	Keskiarvo	Mediaani	Keskihajonta	n
Toimiala				
Kansanterv. yleis- ja monialayhd.	36	21	42	96
Eläkeläisyhd.	31	20	35	137
Päihdeyhdistykset	26	11	52	56
Aistivammayhdistykset	24	10	62	41
Muut lastensuojeluyhd.	24	10	24	11
Mielenterveysyhd.	22	15	27	61
Potilasyhd.	22	15	32	216
Vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhd.	22	14	25	88
Kehitysvammayhdistykset	20	10	41	40
Muut invalidiyhdistykset	20	15	18	90
Sijaishuoltoyhd.	17	11	14	19
Ensi- ja turvakotiyhd.	16	15	9	12
Lastensuoj. yleisyhd.	15	13	8	114
Sotainvalidiyhdistykset	13	9	15	82
Työttömien yhd.	13	10	11	40
Talousarvion loppusumma v. 2008				
alle 2 000 euroa	13	10	17	245
2 000–9 999	20	15	19	435
10 000–99 999	28	20	32	242
Vähintään 100 000	41	20	63	140
Kaikki yhdistykset	23	15	32	1110

Sosiaali- ja terveysyhdistysten vapaaehtoistoiminta on varsin suurelta osalta naisten ylläpitämää. Keskimäärin kolme neljäsosaa (74%) yhdistysten vapaaehtoisista oli vuonna 2007 naisia. Luku on tarkalleen sama kuin vuoden 2005 yhdistystoimintaa koskeneen kyselyn (Järjestöbarometri 2006) perusteella saatu tulos, joten naisvaltaisuus ei ole parin vuoden aikana vapaaehtoisjoukon kokonaiskuvan osalta muuttunut.

Vapaaehtoisten sukupuolijakauma vaihtelee jonkin verran toimialoittain, vaikka valtaosassa niistä naisten osuus onkin huomattavasti miehiä suurempi. Vain sotainvalidiyhdistysten vapaaehtoisista enemmistö (55%) on miehiä ja päihdeyhdistysten vapaaehtoisista heitä on keskimäärin hieman alle puolet (43%). Naisenemmistö on kaikkein selvin lastensuojelun yleisyhdistyksissä ja

sijaishuoltoyhdistyksissä, joissa lähes kaikki (94–96%) vapaaehtoiset ovat naisia (taulukko 39).

Taulukko 39. Naisten ja miesten osuus (keskiarvo) yhdistysten vapaaehtoisista.

Toimiala	Yhdistyksen vapaaehtoisista		n
	Naisia %	Miehiä %	
Sijaishuoltoyhdistykset	96	4	18
Lastensuoj. yleisyhdistykset	94	6	113
Muut terveysyhdistykset	93	7	6
Muut lastensuojeluyhdistykset	89	11	11
Ensi- ja turvakotiyhdistykset	87	13	13
Kansanterv. yleis- ja monialayhdistykset	80	20	97
Kehitysvammayhdistykset	80	20	43
Eläkeläisyhdistykset	75	25	130
Aistivammayhdistykset	73	27	40
Vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	73	27	90
Potilasyhdistykset	72	28	214
Mielenterveysyhdistykset	70	30	60
Muut invalidiyhdistykset	68	32	85
Työttömien yhdistykset	68	32	37
Päihdeyhdistykset	57	43	58
Sotainvalidiyhdistykset	45	55	79
Kaikki yhdistykset	74	26	1094

Yhdistyksiä pyydettiin arvioimaan omien vapaaehtoistoimijoidensa ikäkaumaa. Ikärakenteen luotettava arviointi on vaikeaa ja sen helpottamiseksi yhdistyksiltä tiedusteltiin asiaa hyvin karkealla ikäluokituksella: alle 20-vuotiaat, 20–65-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat. Keskimäärin hieman yli puolet (52%) vapaaehtoisista kuuluu laajaan 20–65-vuotiaiden ikäluokkaan (taulukko 40). Yli 65-vuotiaita arvioidaan olevan vapaaehtoisista hieman alle puolet (46%) ja heitä toimii paljon etenkin eläkeläisyhdistyksissä ja sotainvalidiyhdistyksissä. Alle 20-vuotiaita toimii suhteellisen vähän sosiaali- ja terveysyhdistysten vapaaehtoisina, sillä heidän keskimääräinen osuutensa on vain kaksi prosenttia. Suhteellisesti hieman muita enemmän nuoria on kansanterveyden yleis- ja monialayhdistyksissä sekä lastensuojelun yleisyhdistyksissä.

Taulukko 40. Eri-ikäisten osuus (keskiarvo) yhdistysten vapaaehtoisista.

Toimiala	Yhdistyksen vapaaehtoisista			n
	Alle 20-vuotiaita %	20–65 -vuotiaita %	Yli 65-vuotiaita %	
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhdistykset	6	58	36	95
potilasyhdistykset	0	51	48	213
mielenterveysyhdistykset	1	80	19	60
työttömien yhdistykset	1	83	16	39
muut terveysyhdistykset	0	19	81	7
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhdistykset	6	91	3	111
sijaishuoltoyhdistykset	1	81	18	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	0	84	16	13
muut lastensuojeluyhdistykset	5	93	1	11
Aistivammayhdistykset	0	40	60	37
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	1	36	63	90
eläkeläisyshdistykset	0	7	93	135
Invalidiyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	0	30	70	82
muut invalidiyhdistykset	1	43	56	84
kehitysvammayhdistykset	2	70	28	44
Päihdeyhdistykset	1	71	28	59
Yhteensä	2	52	46	1097

Selvästi suurin osa (88%) sosiaali- ja terveysyhdistysten vapaaehtoisista kuuluu itse kyseisen yhdistyksen jäsenistöön. Vain keskimäärin noin joka kahdeksas (12%) vapaaehtoinen ei ole jäsen yhdistyksessä, jossa hän toimii vapaaehtoisena. Suhteellisesti eniten yhdistykseen kuulumattomia vapaaehtoisia toimii vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistyksissä ja sotainvalidiyhdistyksissä (taulukko 41). Niissä joka kolmas vapaaehtoinen on joku muu kuin yhdistyksen jäsen. Ensi- ja turvakotiyhdistysten sekä päihdeyhdistysten vapaaehtoisista keskimäärin noin viidesosa ei ole yhdistyksen jäseniä. Taloudeltaan suurissa yhdistyksissä on keskimäärin muita enemmän jäsenistöön kuulumattomia vapaaehtoisia, ja pääasiassa omalle jäsenistölleen toimintaansa suuntaavissa yhdistyksissä jäsenenä olevia vapaaehtoisia.

Taulukko 41. Jäsenten ja ei-jäsenten osuus (keskiarvo) yhdistysten vapaaehtoisista.

	Yhdistyksen vapaaehtoisista		n
	Jäseniä	Ei-jäseniä	
	%	%	
Toimiala			
Muut terveysyhdistykset	99	1	7
Eläkeläisyhdistykset	97	3	132
Muut invalidiyhdistykset	95	5	86
Potilasyhdistykset	95	5	208
Lastensuoj. yleisyhdistykset	93	7	107
Työttömien yhdistykset	93	7	36
Muut lastensuojeluyhdistykset	91	9	11
Kehitysvammayhdistykset	90	10	43
Mielenterveysyhdistykset	89	11	60
Sijaishuoltoyhdistykset	89	11	17
Aistivammayhdistykset	88	12	38
Kansanterv. yleis- ja monialayhdistykset	86	14	95
Päihdeyhdistykset	81	19	57
Ensi- ja turvakotiyhdistykset	80	20	13
Sotainvalidiyhdistykset	70	30	74
Vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	67	33	80
Talousarvion loppusumma v. 2008			
alle 2 000 euroa	90	10	228
2 000–9 999	92	8	430
10 000 – 99 999	90	10	228
Vähintään 100 000	70	29	135
Toiminnan suuntaaminen			
Jäsenistölle	92	8	399
Alueen väestölle	82	18	179
Monimuotoiselle kohderyhmälle	89	11	374
Kaikki yhdistykset	88	12	1064

Sosiaali- ja terveysyhdistysten vapaaehtoisina toimii ihmisiä, jotka ovat itse oman sairautensa, vammansa tai erityisen elämäntilanteensa vuoksi yhdistyksen toiminnan kannalta "asianosaisia". Toisaalta mukana on myös muita ihmisiä, jotka eivät ole kyseisessä mielessä asianosaisen asemassa. Yhdistyksiä pyydettiin arvioimaan, mikä prosenttiosuus niiden vapaaehtoistoimijoista on ns. asianosaisia ja minkä verran heistä on muita kuin asianosaisia. Vastausten perusteella keskimäärin yli puolet yhdistysten vapaaehtoisista on itse asianosaisia. Selvimmin asianosaisyhdistyksiä ovat Invalidiyhdistykset, aistivammayhdistykset ja potilasyhdistyksissä, joissa asianosaisten osuus vapaaehtoisista on

keskimäärin suurin eli 81–88% (taulukko 42). Muita kuin asianosaisia on vapaaehtoisista suhteellisesti eniten eli 73–84% sijaishuoltoyhdistyksissä, kansanterveyden yleis- ja monialayhdistyksissä sekä ensi- ja turvakotiyhdistyksissä. Myös taloudeltaan suurissa yhdistyksissä sekä toimintansa koko alueen väestölle suuntaavissa yhdistyksissä heitä on yli puolet vapaaehtoisista.

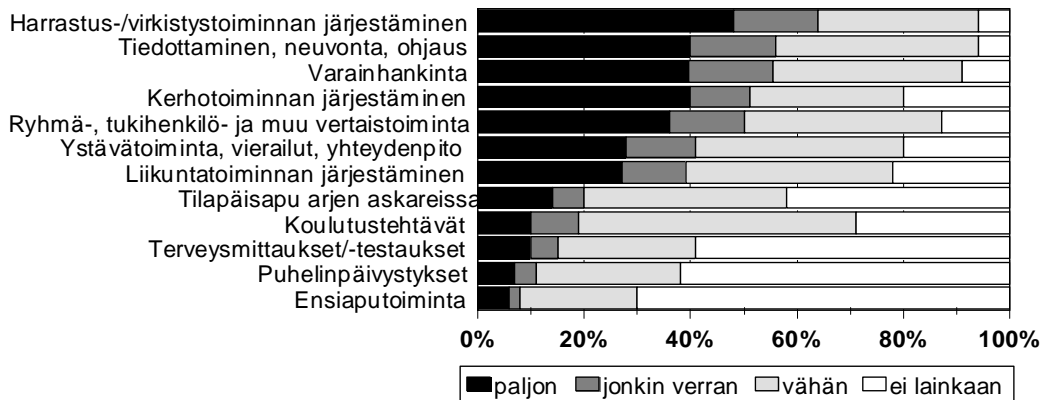
Taulukko 42. Asianosaisten ja muiden osuus (keskiarvo) yhdistysten vapaaehtoisista.

	Yhdistyksen vapaaehtoisista		n
	Asianosaisia	Muita	
	%	%	
Toimiala			
Muut invalidiyhdistykset	88	12	80
Aistivammayhdistykset	81	19	37
Potilasyhdistykset	81	19	206
Työttömien yhdistykset	68	32	27
Muut lastensuojeluyhdistykset	66	34	10
Mielenterveysyhdistykset	65	35	59
Lastensuoj. yleisyhdistykset	52	48	82
Kehitysvammayhdistykset	49	51	44
Sotainvalidiyhdistykset	49	51	70
Päihdeyhdistykset	48	52	46
Vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	45	55	81
Eläkeläisyhdistykset	44	56	91
Muut terveysyhdistykset	33	67	5
Ensi- ja turvakotiyhdistykset	27	73	10
Kansanterv. yleis- ja monialayhdistykset	22	78	71
Sijaishuoltoyhdistykset	17	84	14
Talousarvion loppusumma v. 2008			
alle 2 000 euroa	63	37	197
2 000–9 999	61	39	373
10 000–99 999	60	40	202
Vähintään 100 000	45	55	125
Toiminnan suuntaaminen			
Jäsenistölle	63	37	353
Alueen väestölle	40	60	150
Monimuotoiselle kohderyhmälle	65	35	345
Kaikki yhdistykset	59	41	933

6.2 Toimintamuodot

Yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoiminnan kokonaisuus muodostuu moninaisista ja vaihtelevista toimintamuodoista. Joidenkin koko sosiaali- ja terveysyhdistyskentälle tai sen osille keskeisten toimintamuotojen painottumisen selvittämiseksi yhdistyksiltä kysyttiin, minkä verran kyseisiä toimintamuotoja sisältyy niiden vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Harrastus- ja virkistystoiminnan järjestäminen on keskeinen vapaaehtois- ja vertaistoiminnan muoto noin puolelle yhdistyksistä (kuvio 23). Tiedottamista, neuvontaa ja ohjausta sekä varainhankintaa ja kerhotoiminnan järjestämistä sisältyy toimintaan paljon 40 prosentilla yhdistyksistä ja ryhmä-, tukihenkilö- ja muuta vertaistoimintaakin yli kolmanneksella yhdistyksistä. Yli neljäsosalla yksinäisyyden lievittämiseen liittyvä ystävätoiminta, vierailut ja yhteydenpito sekä liikuntatoiminta ovat tärkeä osa vapaaehtois- ja vertaistoimintaa. Esimerkiksi puhelinpäivystykset ja ensiaputoiminta painottuvat koko yhdistyskenttää tarkastellen suhteellisen harvojen toiminnassa, mutta tietyille osalle yhdistyksiä ne ovat hyvin keskeisiä, mikä havaitaan selvästi toimialoittaisessa tarkastelussa liitteessä 19. Ensiaputoiminta on keskeinen vapaaehtoistoiminnan muoto yli puolelle kansanterveyden yleis- ja monialayhdistyksistä – lähinnä SPR:n paikallisosastoille. Puhelinpäivystyksiä vapaaehtois- ja vertaistojat tekevät paljon joka neljännessä ensi- ja turvakotiyhdistyksessä ja joka kuudennessa mielenterveysyhdistyksessä.

Kuvio 23. Eri toimintamuotojen sisältyminen yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Vapaaehtoiset järjestävät paljon harrastus- ja virkistystoimintaa useammassa kuin joka toisessa invalidi-, kehitysvamma-, eläkeläis- potilas- ja mielenterveysyhdistyksessä sekä lastensuojelun yleisyhdistyksessä. Tiedottamisen, neuvon-

nan ja ohjauksen merkitys vapaaehtois- ja vertaistoiminnassa on suuri yli puolessa aistivamma-, sotainvalidi- ja muissa invalidiyhdistyksistä, sekä potilas- ja mielenterveysyhdistyksistä. Vapaaehtoiset osallistuvat varainhankintaan paljon yli puolessa sijaishuoltoyhdistyksistä, invalidiyhdistyksistä, kansanterveyden yleis- ja monialayhdistyksistä ja lastensuojelun yleisyhdistyksistä. Kerhotoiminta on keskeinen vapaaehtois- ja vertaistoiminnan muoto lähes kahdessa kolmesta eläkeläisyhdistyksestä sekä yli puolessa invalidi- ja aistivammayhdistyksistä. Ryhmä-, tukihenkilö- ja muuta vertaistoimintaa järjestävät muita yleisemmin vapaaehtoiset mielenterveys- ja potilasyhdistyksissä sekä muut lastensuojeluyhdistykset -luokan yhdistysten. Ystävätoimintaan, vierailuihin ja muuhun yhteydenpitoon yksinäisyyden ehkäisemiseksi osallistuvat vapaaehtoiset yli puolessa kansanterveyden yleisyhdistyksistä ja eläkeläisyhdistyksistä. Liikuntatoiminnan organisointi on yleisintä invalidi-, eläkeläis- ja potilasyhdistysten vapaaehtois-toimijoille.

Tilapäisapua arjen askareissa tarjoavat vapaaehtoiset yli kolmasosassa sotainvalidiyhdistyksistä ja lähes kolmasosassa eläkeläisyhdistyksistä. Terveysmittaukset ja -testaukset ovat selvimmän potilasyhdistysten erityisalaa, sillä niistä neljäsosalla tehtäviä sisältyy toimintaan paljon. Koulutustehtäviä liittyy vapaaehtois- ja vertaistoimintaan hieman muita yleisemmin kansanterveyden yleis- ja monialayhdistyksissä.

Toiminnan suuntaaminen monimuotoiselle kohderyhmälle merkitsee myös sitä, että tällaisissa yhdistyksissä vapaaehtoistoiminnankin monipuolisuus korostuu verrattuna muihin yhdistyksiin. Tähän viittaa se, että kaikkien kysytyjen vapaaehtoistoiminnan muotojen painoarvo on monimuotoisen kohderyhmän yhdistyksissä suurempi kuin muissa yhdistyksissä.

Edellä luvussa 6.1 käsiteltiin yhdistyksissä vuonna 2007 toimineiden vapaaehtoisten kokonaismäärää. Tämän kokonaismäärän lisäksi yhdistyksiltä tiedusteltiin vapaaehtois- ja vertaistoiminnan eri toimintamuotoihin osallistuneiden määriä ja yhden vapaaehtoisen kyseiseen toimintaan kuukaudessa käyttämää keskimääräistä aikaa.

Ystävätoiminta, vierailut ja yhteydenpito kokosivat yhdistyksissä eniten toimijoita, keskimäärin lähes kymmenen vapaaehtoista vuonna 2007 (taulukko 43). Varainhankintaan ja tilapäisapuun arjen askareissa osallistui keskimäärin yli kahdeksan vapaaehtoista. Ensiaputoiminnassa oli sitä järjestäneissä yhdistyksissä mukana keskimäärin kahdeksan henkilöä. Koulutustehtävissä toimi keskimäärin alle kolme vapaaehtoista. Muissa toimintamuodoissa vapaaehtoisten määrän keskiarvot vaihtelivat neljästä seitsemään.

Yhden toimijan kuukausituntimäärät olivat suurimmat tilapäisavussa arjen askareissa, johon vapaaehtoinen käytti keskimäärin hieman yli kahdeksan tuntia kuukaudessa. Lähes kahdeksan tuntia käytettiin myös ystävätoimintaan vierailuihin ja yhteydenpitoon sekä puhelinpäivestyksiin. Terveysmittauksiin ja -testauksiin käytetty aika oli eri toimintamuodoista pienin, sillä niitä järjestäneissä

yhdistyksissä yhden vapaaehtoisen kuukausituntimäärä oli keskimäärin kolme tuntia. Muissa toiminnoissa tuntimäärät vaihtelivat viidestä seitsemään.

Vapaaehtoisten keskimääräiset kokonaistuntimäärät yhdistyksissä vaihtelivat toimintamuodoittain terveystutkimuksiin ja -testauksiin käytetyistä 11,5 tunnista kuukaudessa ystävätoimintaan, vierailuihin ja yhteydenpitoon käytettyyn yli 95 kuukausituntiin.

Taulukko 43. Eri vapaaehtois- ja vertaistoiminnan muotoihin vuonna 2007 osallistuneiden vapaaehtoisten määrä, yhden vapaaehtoisen tehtäviin käytämä tuntimäärä sekä vapaaehtoisten tuntimäärät yhteensä (keskiarvot) kuukaudessa.

Toimintamuoto	Vapaaehtoisten		Yhden vapaaehtoisen		Vapaaehtoisten kuukausitunnit yhteensä	
	määrä	n	tunnit/kk	n	yhteensä	n
Ystävätoiminta, vierailut, yhteydenpito	9,8	590	7,9	517	95,6	513
Varainhankinta	8,5	774	5,2	673	46,9	668
Tilapäisapu arjen askareissa.	8,4	425	8,3	380	89,1	377
Ensiaputoiminta	8,0	95	7,2	78	83,4	77
Ryhmä-, tukihenkilö- ja muu vertaistoiminta	7,2	665	6,8	608	52,4	608
Kerhotoiminnan järjestäminen	6,1	585	7,2	540	49,0	536
Harrastus-/virkistystoiminnan järjestäminen	5,8	755	5,3	678	32,7	674
Puhelinpäivystykset	4,5	178	7,7	159	32,2	159
Tiedottaminen, neuvonta, ohjaus	4,2	771	5,2	709	25,3	707
Liikuntatoiminnan järjestäminen	4,2	516	6,5	474	34,4	470
Terveystutkimukset/-testaukset	4,0	184	3,1	159	11,5	159
Koulutustehtävät.	2,6	404	5,0	366	14,4	366

Kun vapaaehtois- ja vertaistoiminnan eri muotojen painotuksissa on toimialoitaisia eroja, myös vapaaehtoisten ja heidän kuukausituntiensä määrät vaihtelevat toimialoittain (liite 20). Esimerkiksi ystävätoiminnassa, vierailuissa ja muussa yhteydenpidossa on eläkeläisyhdistyksissä keskimäärin selvästi enemmän vapaaehtoisia kuin muissa yhdistyksissä. Niihin kuukausittain käytettyjen tunteiden määräkin on eläkeläisyhdistyksissä muita suurempi: keskimäärin 20,4 vapaaehtoista yhden vapaaehtoisen toimiessa 13 tuntia kuukaudessa. Myös tila-

päisapuun arjen askareissa osallistuvien vapaaehtoisten ja heidän kuukausituntiansa määrä on keskimäärin muita suurempi eläkeläisyhdistyksissä (16,6 vapaaehtoista; 12,3 tuntia kuukaudessa). Ryhmä-, tukihenkilö- ja muun vertaistoiminnan vapaaehtoisia on suhteellisesti muita enemmän päihdeyhdistyksissä, keskimäärin 11,3 vapaaehtoista ja 13,6 tuntia kuukaudessa. Kerhotoimintaa järjestäneitä vapaaehtoisia on keskimäärin eniten eli 10,2 eläkeläisyhdistyksissä, mutta yhden vapaaehtoisen tuntimäärä on suurin työttömien yhdistyksissä (12) ja mielenterveysyhdistyksissä (11,5). Puhelinpäivystyksiin osallistuneita vapaaehtoisia oli mielenterveysyhdistyksissä selvästi muita enemmän eli keskimäärin 13 vapaaehtoista yhden vapaaehtoisen kuukausituntimäärän ollessa 9,3.

KOHTAAMISPAIKAT ESIMERKKINÄ VAPAAEHTOIS- JA VERTAISTOIMINNASTA

Kohtaamispaikat ovat yleensä järjestöjen, seurakuntien ja kuntien erikseen tai yhdessä ylläpitämiä tiloja, joissa kansalaiset voivat osallistua erilaisiin toimintoihin, kokoontua tapahtumiin tai vain oleilla. Niissä mm. organisoidaan ja tuetaan vapaaehtoista ja vertaistoimintaa ja ne ovatkin ihmisten hyvinvointia edistävän vapaaehtoistoiminnan yksi merkittävä näköala- ja toteutumisaikapaikka (Miikkulainen & Niskanen 2006).

STKL toteutti yhteistyössä Kansalaisareenan ja Espoon Järjestöjen Yhteisön kanssa keväällä 2008 kohtaamispaikkakartoituksen³, jossa kerättiin tietoa kohtaamispaikkojen kävijöistä. Kartoitukseen osallistui 29 kohtaamispaikkaa, joista lähes kaikissa toiminnasta vastaavia tahoja ovat sosiaali- ja terveysalan järjestöt. Kolmessa paikassa taustatahona on kunta, mutta mukana on myös järjestöjä. Yhdessä toimintaa organisoii seurakunta. Noin joka toisen kohtaamispaikan toiminta on tarkoitettu ensisijaisesti jollekin tietylle ihmisryhmälle, joita ovat esimerkiksi perheet, joissa on pieniä lapsia tai ikääntyneet, aivovammaiset, nivelrikkoiset, mielenterveyskuntoutujat tai rikostaustaiset. Kartoituksessa mukana olleissa 29 kohtaamispaikassa kävi kartoitusajankohtana yhden päivän aikana yhteensä 1 279 ihmistä, joista 756 osallistui heille tehtyyn kyselyyn.

Kohtaamispaikat kokoavat piiriinsä hyvin eri-ikäisiä ihmisiä, mitä kuvaa se, että kartoitukseen osallistuneiden paikkojen kävijöistä nuorimmat olivat 9-vuotiaita ja vanhin 97-vuotias. Kävijöiden keski-ikä oli 58 vuotta. Kartoitukseen osallistuneiden kohtaamispaikkojen kävijäjoukko oli selvästi naisemmistöinen, sillä naisten osuus siitä oli yli kaksi kolmasosaa (69%). Kyselyyn vastaan-

³ Kohtaamispaikkakartoitus toteutettiin pyytämällä kaikkia siihen osallistumaan halukkaita kohtaamispaikkoja ilmoittautumaan mukaan maaliskuun 2008 loppuun mennessä. Kartoitukseen lupautuneet 29 kohtaamispaikkaa saivat tehtäväkseen laskea yhtenä valitsemanaan päivänä viikolla 16 kuuden tunnin aikana paikassa kävijöiden kokonaismäärän, sekä tehdä heille strukturoidun lomakehaastattelun, jossa kysyttiin mm. kävijöiden perustietoja ja heidän paikassa käymiseensä liittyviä syitä.

neista kaksi kolmasosaa oli eläkkeellä, 14 prosenttia työelämässä, 7 prosenttia työttömiä tai lomautettuja, viisi prosenttia opiskelijoita, neljä prosenttia kotia tai lapsia hoitavia ja kaksi prosenttia omaishoitajia. On huomattava, että kyseessä on vain yhden päivän aikana ja varsin pienessä määrässä kohtaamispaikkoja tehty kartoitus, joten erilaisten kävijöiden osuudet eivät sellaisenaan ole yleistettävissä koko kohtaamispaikkaverkostoa koskeviksi.

Suuri osa vastaajista on varsin aktiivisia kohtaamispaikkojen kävijöitä, sillä noin puolet pistäytyy paikassaan useita kertoja viikossa ja neljäsosa kerran viikossa. Yleisimmät syyt paikalle tulon kartoituspäivänä olivat erilaisiin tapahtumiin, tilaisuuksiin ja kokouksiin osallistuminen ja tuttavien tapaaminen (taulukko 44). Mahdollisuus kahvilla käyntiin, lehtien lukemiseen sekä uusien tuttavuuksien luomiseen olivat yli viidesosan vierailun syynä.

Kohtaamispaikat tarjoavat muun toiminnan ohella myös tilaisuuden osallistua vapaaehtois- ja vertaistoimintaan. Kartoituspäivänä 17 prosenttia kävijöistä oli tullut vapaaehtoisena mukaan auttamaan kohtaamispaikan toiminnan toteuttamisessa. Vapaaehtoistoiminnan muotoja, joihin kävijät osallistuivat, olivat esimerkiksi vertaistukihenkilönä toimiminen ja vertaisryhmän vetäminen, neuvontatehtävät, harrastusryhmien pitäminen, ulkoiluttamis- ja asiointiavun antaminen, erilaiset päivystystehtävät, tapahtumien järjestämisessä sekä ruokala- ja kahvilatoiminnassa avustaminen. Joka neljäs kävijä olisi mahdollisuuksien mukaan halukas osallistumaan nykyistä tiiviimmin toimintaan esimerkiksi vapaaehtoisena.

Kohtaamispaikat tarjoavat monenlaista apua ja tukea erilaisissa haastavissa elämäntilanteissa oleville. Kartoitukseen osallistuneiden paikkojen kävijöistä 12 prosenttia oli tullut kohtaamispaikkaan hakemaan ja saamaan apua tai tukea ongelmiinsa. Yleisimmin haettiin vertaistukea, esimerkiksi masennukseen ja muihin mielenterveysongelmiin liittyen sekä apua yksinäisyyteen, esimerkiksi leskeyden aiheuttamaan. Muita paikoista haettuja tuen muotoja olivat esimerkiksi ruoka-apu sekä asiapapereiden täyttöapu.

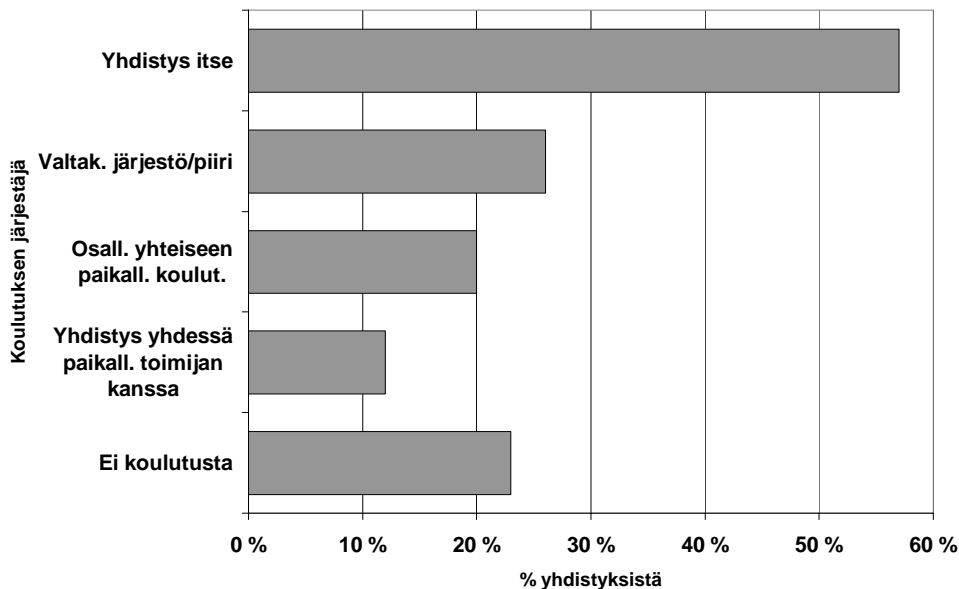
Taulukko 44. Syyt kohtaamispaikassa käyntiin kartoitushetkellä.

	% vastaajista
Tapahtuma, tilaisuus, kokous	34
Tuttavien tapaaminen	31
Kahvilla käynti, lehtien lukeminen	22
Uusin ihmisiin tutustuminen	22
Auttaminen, vapaaehtoistyön tekeminen	17
Ruokailmassa käynti	13
Avun tai tuen hakeminen	12
Internetin käyttö	6

6.3 Koulutus ja muu tuki

Sosiaali- ja terveysyhdistyksissä toimivien vapaaehtoisten tehtävät vaihtelevat suuresti sisällöltään ja vaativuudeltaan. Kun suurella osalla yhdistyksistä koko toiminta nojaa vapaaehtoisten työpanokseen, se sisältää monenlaisia toimintoja, joista suoriutumiseen vaaditaan vaihteleva määrä kokemusta sekä koulutusta tai muuta valmennusta. Yhdistyksiltä tiedusteltiin, mikä taho järjestää niiden vapaaehtoistoimijoiden koulutusta. Monessa yhdistyksessä koulutus toteutuu usean eri tavan yhdistelmällä, mutta osassa vapaaehtoisille ei järjestetä mitään koulutusta.

Yli puolet yhdistyksistä järjestää itse koulutusta vapaaehtoisilleen ja neljäosalla valtakunnallinen järjestö tai sen piiriorganisaatio kouluttaa yhdistyksen vapaaehtoistoimijoita (kuvio 24). Viidesosassa yhdistyksistä vapaaehtoiset osallistuvat johonkin yhteiseen, esimerkiksi kunnan tai seurakunnan järjestämään koulutukseen, Noin joka kahdeksas yhdistys on järjestämässä koulutusta yhdessä jonkin toisen paikallisen toimijan kanssa. Lähes neljäosassa yhdistyksistä vapaaehtoisille ei järjestetä koulutusta.

Kuvio 24. Yhdistysten vapaaehtoisten koulutus.

Muita yleisemmin vapaaehtoisikoulutusta järjestävät itse lastensuojelun yleisyhdistykset sekä kansanterveyden yleis- ja monialayhdistykset, joista yli kolme neljäosaa kouluttaa omia vapaaehtoistoimijoitaan (taulukko 45). Valtakunnallinen järjestö tai piiri järjestää koulutusta yli puolelle ensi- ja turvakotiyhdistyksistä ja muista lastensuojeluyhdistyksistä sekä kansanterveyden yleis- ja mo-

nialayhdistyksistä. Taloudeltaan suurissa yhdistyksissä liiton tai piirin tarjoama koulutus on yleisempää kuin pienissä. Yhdessä paikallisen toimijan kanssa koulutusta järjestävät muita yleisemmin työttömien yhdistykset, kansanterveyden yleis- ja monialayhdistykset sekä ensi- ja turvakotiyhdistykset.

Taloudeltaan pienissä yhdistyksissä sekä sijaishuoltoyhdistyksissä, sotainvalidiyhdistyksissä sekä vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistyksissä on suhteellisesti hieman muita enemmän yhdistyksiä, joissa vapaaehtoisille ei ole järjestetty koulutusta.

Taulukko 45. Yhdistysten vapaaehtoisten koulutus.

	Yhdistykset, joissa vapaaehtoisten koulutuksen järjestää					n
	Yhdistys itse %	Valtak. järjestö/piiri %	Yhdistys yhdessä paik.toimijan kanssa %	Osall. yhteiseen paikall. koulut. %	Ei koulutusta %	
Toimiala						
Kansanterveysyhdistykset						
yleis- ja monialayhdistykset	76	51	24	28	6	99
potilasyhdistykset	68	24	15	20	19	220
mielenterveysyhdistykset	63	47	16	25	16	64
työttömien yhdistykset	28	33	26	21	33	43
muut terveysyhdistykset	71	-	14	57	14	7
Lastensuojeluyhdistykset						
lastensuoj. yleisyhdistykset	77	15	5	10	17	117
sijaishuoltoyhdistykset	32	21	5	-	58	19
ensi- ja turvakotiyhdistykset	31	54	23	15	23	13
muut lastensuojeluyhdistykset	36	55	18	9	27	11
Aistivammayhdistykset	62	33	7	7	20	45
Vanhusyhdistykset						
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	22	27	15	23	43	109
eläkeläisyhdistykset	69	17	6	28	13	150
Invalidiyhdistykset						
sotainvalidiyhdistykset	33	16	2	11	47	90
muut invalidiyhdistykset	66	23	11	19	13	96
kehitysvammayhdistykset	50	17	11	13	35	46
Päihdeyhdistykset	31	30	13	25	33	64
Talousarvion loppusumma v. 2008						
alle 2 000 euroa	53	17	9	14	31	270
2 000–9 999	65	19	11	20	22	450
10 000 – 99 999	61	36	15	24	15	254
Vähintään 100 000	30	48	18	25	26	162
Kaikki yhdistykset	57	26	12	20	23	1193

Yli puolessa yhdistyksissä tarjotaan vapaaehtoisille koulutuksen ohella myös muuta tukea ja virkistystä. Se käsittää esimerkiksi vapaaehtoisten vertaistapaamisia ja muuta vertaistukea, työnohjausta sekä retkiä, matkoja ja juhlia. Muuta tukea ja virkistystä tarjoaa vapaaehtoisilleen yli kolme neljästä työttömien yhdistyksestä, kansanterveyden yleis- ja monialayhdistyksestä sekä ensi- ja turvakotiyhdistyksestä (taulukko 46).

Taulukko 46. Yhdistysten vapaaehtoisille tarjottava muu tuki ja virkistys.

	Tarjotaanko yhdistyksen vapaaehtoisille muuta tukea ja virkistystä		n
	Kyllä %	Ei %	
Toimiala			
Kansanterveysyhdistykset			
yleis- ja monialayhd.	77	23	96
potilasyhd.	53	47	215
mielenterveysyhd.	73	27	62
työttömien yhd.	78	22	40
muut terveysyhd.	80	20	5
Lastensuojeluyhdistykset			
lastensuoj. yleisyhd.	73	27	117
sijaishuoltoyhd.	56	44	18
ensi- ja turvakotiyhd.	77	23	13
muut lastensuojeluyhd.	70	30	10
Aistivammayhdistykset	46	54	37
Vanhusyhdistykset			
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhd.	59	41	108
eläkeläisyhd.	37	63	136
Invalidiyhdistykset			
sotainvalidiyhdistykset	44	56	86
muut invalidiyhdistykset	60	40	93
kehitysvammayhdistykset	42	58	43
Päihdeyhdistykset	55	45	65
Talousarvion loppusumma v. 2008			
alle 2 000 euroa	45	55	256
2 000–9 999	54	46	435
10 000 – 99 999	68	32	248
Vähintään 100 000	74	26	157
Toiminnan suuntaaminen			
Jäsenistölle	52	48	410
Alueen väestölle	56	44	218
Monimuotoiselle kohderyhmälle	67	33	391
Kaikki yhdistykset	58	42	1144

Taloudeltaan suurimmissa yhdistyksissä sekä toimintansa monimuotoiselle kohderyhmälle suuntaavissa yhdistyksissä tuen ja virkistyksen tarjonta on muita yleisempää. Taloudeltaan kaikkein pienimmistä yhdistyksistä sekä eläkeläisyhdistyksistä, kehitysvammayhdistyksistä, sotainvalidiyhdistyksistä ja aistivammayhdistyksistä alle puolella on tuki- ja virkistysmuotoja vapaaehtoisilleen.

6.4 Tiedonkeruu

Yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoiminnan seurannan, arvioinnin ja myös näkyväksi tekemisen ja tutkimisen kannalta on tärkeää kerätä sitä koskevaa tietoa säännöllisesti. Vapaaehtoistoimintaa koskevan tiedon dokumentoinnin puutteet tekevät sen tutkimisen erityisen haastavaksi. Vain 40 prosenttia sosiaali- ja terveysyhdistyksistä ilmoittaa keräävänsä säännöllisesti tietoa omasta vapaaehtoistoiminnastaan. Suhteellisen pieni osuus voi selittyä osittain sillä, että osa yhdistyksistä näkee oman valtakunnallisen järjestönsä varsinaisena tietojen kerääjänä, vaikka yhdistys kokoaakin sitä varten omat toimintatietonsa. Kansanterveyden yleis- ja monialayhdistyksistä kaksi kolmesta ja eläkeläisyhdistyksistäkin lähes kaksi kolmasosaa kokoaa tätä tietoa (liite 21). Taloudeltaan pienimmissä yhdistyksissä tiedonkeruu on muita harvinaisempaa.

Yhdistysten säännöllinen tiedonkeruu kohdistuu useimmiten vapaaehtoisten määrään, vapaaehtoistyön eri muotoihin ja niihin käytettyihin tuntimääriin sekä osallistujien määrään ja muihin osallistujia koskeviin seikkoihin. Jotkin yhdistykset myös keräävät osallistujilta palautetta ja osa seuraa ja kokoaa omaa toimintaansa käsittelevää lehtikirjoittelua.

"Tekijämäärästä, työtehtävistä, tuntimääristä."

"Kävijämäärät, iät, toimintakerrat, toiminnan sisältö..."

"Asiakastytytyväisyyskysely."

"... median kirjoittelu otetaan talteen"

Yhdistykset keräävät vapaaehtoistoimintaansa koskevaa tietoa pääasiassa omalle valtakunnalliselle järjestölleen tai piirijärjestölleen. Usein yhdistysten tiedot lähetetään ensin piireihin, jotka kokoavat ne ja toimittavat edelleen liitoille. Yhdistykset käyttävät omiin vuosi- ja toimintakertomuksiinsa kertyvää vapaaehtoistoimintaa koskevaa tietoa myös itse mm. oman toimintansa kehittämiseen. Osa yhdistyksistä dokumentoi vapaaehtoistoimintaansa myös toiminnan rahoittajatahoille, esimerkiksi kunnille ja RAY:lle.

6.5 Haasteet

UUSIEN VAPAAEHTOISTOIMIJOIDEN TARVE

Sosiaali- ja terveysyhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoiminnan keskeisimpiä haasteita on saada toimintaan mukaan lisää vapaaehtoistoimijoita. Vaikka vapaaehtoisten määrien kehitys on viime vuosina ollut pääosin myönteistä (Järjestöbarometri 2007), yhdistyksissä tarvitaan uusia voimia ikääntyvien ja vuosia tehtävissään toimineiden avuksi tai korvaajiksi. Valtakunnallisten järjestöjen johdon mukaan 95 prosenttia järjestöistä tarvitsee uusia vapaaehtoistoimijoita. Paikallisyhdistyksistä yli neljä viidesosaa arvioi tarvitsevansa toimintaansa mukaan lisää vapaaehtoisia (taulukko 47). Kaikki ensi- ja turvakotiyhdistykset ja lähes kaikki (97%) kansanterveyden yleis- ja monialayhdistyksistä pitävät tarpeellisenä saada uusia vapaaehtoistoimijoita. Hieman muita yleisemmin vapaaehtoisia tarvitaan uusimmissa yhdistyksissä. Yli kolmasosa sotainvalidiyhdistyksistä ja noin viidesosa päihde- ja aistivammayhdistyksistä ei koe tarvetta saada lisää vapaaehtoisia toimintaansa.

Taulukko 47. Yhdistysten tarve saada lisää vapaaehtoistoimijoita.

	Tarvitaanko yhdistyksessä lisää vapaaehtoistoimijoita		
	Kyllä %	Ei %	n
Toimiala			
Ensi- ja turvakotiyhd.	100	-	13
Kansanterv. yleis- ja monialayhd.	97	3	99
Kehitysvammayhdistykset	93	7	46
Muut lastensuojeluyhd.	91	9	11
Mielenterveysyhd.	90	10	63
Lastensuoj. yleisyhd.	89	11	116
Muut invalidiyhdistykset	88	12	93
Työttömien yhd.	88	12	40
Potilasyhd.	86	14	217
Eläkeläisyhd.	83	17	132
Sijaishuoltoyhd.	83	17	18
Vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhd.	83	17	109
Aistivammayhdistykset	79	21	43
Päihdeyhdistykset	78	22	65
Muut terveysyhd.	67	33	6
Sotainvalidiyhdistykset	63	37	87
Perustamisvuosi			
Ennen v. 1950	77	23	214
1950–1979	86	14	465
1980–2007	88	12	397
Kaikki yhdistykset	85	15	1158

Yhdistykset tarvitsevat uusia vapaaehtoisia yleisimmin vertaistoiminnan järjestämiseen (taulukko 48). Myös yksinäisyyden ehkäisemiseen sekä tilapäiseen arjen elämässä ja askareissa avustamiseen vapaaehtoisten lisätarve on lähes yhtä yleistä. Noin joka kymmenes vapaaehtoisten tarvetta pohtinut yhdistys ei nimennyt mitään tiettyä tehtäväaluetta, vaan oli sitä mieltä, että kaikkiin tehtäviin tulisi saada mukaan lisää tekijöitä. Kymmenesosa kaipaa uusia vapaaehtoisia huolehtimaan yhdistyksen rutiineista sekä luottamustehtävistä ja yhdeksän prosenttia varainhankintaan liittyvistä tehtävistä. Tapahtumien ja tilaisuuksien, kerhotoiminnan sekä harrastus- ja virkistystoiminnan järjestämiseen halutaan lisää vapaaehtoisia 7–8 prosentissa yhdistyksistä.

Taulukko 48. Yhdistysten (n=874) yleisimmin mainitsemat tehtävät, joihin tarvitaan lisää vapaaehtoistoimijoita.

	n	%
Ryhmä-, tukihenkilö- ja muun vertaistoiminnan järjestäminen	133	15
Ystävätoiminta, yhteydenpito, vierailut	128	15
Tilapäisapu arjen askareissa	109	13
Kaikki yhdistyksen toiminnot	98	11
Yhdistyksen rutiinit, hallinto, luottamustehtävät	84	10
Varainhankinta	78	9
Tapahtumien/tilaisuuksien järjestäminen	71	8
Harrastus-/virkistystoiminnan järjestäminen	63	7
Kerhotoiminnan järjestäminen	61	7
Tiedottaminen, neuvonta, ohjaus	27	3
Liikuntatoiminnan järjestäminen	26	3
Ensiaputoiminta	25	3

Koska uusien vapaaehtoistoimijoiden tarve on ilmeinen, yhdistykset pyrkivät aktiivisesti hankkimaan heitä mukaan toimintaansa. Vapaaehtoisten löytämiseksi yhdistykset käyttävät erilaisia rekrytointikeinoja, joista selvästi yleisin on oman toiminnan tunnetuksi tekeminen siitä tiedottamalla tai sitä esittelemällä esimerkiksi erilaisten tapahtumien yhteydessä. Myös yhdistyksessä toimivien henkilökohtaiset kontaktit eli ystävä- ja tuttavaverkostoissa tehdyt tiedustelut ja pyynnöt ovat keskeisiä menetelmiä.

”Tiedotteilla, nettisivuilla, omassa lehdessä, ilmoituksilla julkisissa paikoissa (esim. kirjastot, kaupat), henkilökohtaisella kontaktilla.”

”Yhdistyksen järjestämissä tapahtumissa rekrytoimalla ja jäsenten ystävyys-suhteiden kautta.”

”Suusta suuhun -menetelmällä. Aina joku tuntee jonkun, joka vois tulla avuksi.”

Kun yleisimmin valtaosa yhdistysten vapaaehtoisista on niiden omia jäseniä, uusien jäsenten hankinta on yksi keino pyrkiä saamaan myös lisää vapaaehtoisia. Nykyisiä jäseniäkin yritetään aktivoida mukaan toimintaan esimerkiksi jäsentapaamisten ja jäsenkirjeiden avulla.

"Uusien jäsenien myötä voi tulla vapaaehtoisia."

"Jäsentapaamisista ja tiedottamalla jäsenkirjeessä."

Osa yhdistyksistä ei kuitenkaan pyri aktiivisesti uusien vapaaehtoisten hankintaan, vaan niissä uskotaan toiminnan kohderyhmänä olevien ihmisten elämäntilanteeseen, sairauden tai vamman ja niiden kautta syntyvän asianosaisuuden saavan heitä hakeutumaan yhdistyksen uusiksi toimijoiksi. Näin arvioidaan esimerkiksi joissakin potilasyhdistyksissä.

"Ei heitä hankkimalla hankita. He tulevat sairastumisen tai omaisen sairastumisen kautta."

"Ihmiset sairastuessaan tulevat käymään, liittyvät jäseneksi, sitä kautta löytyy vapaaehtoinen, joka kiinnostuu toiminnasta."

ERITYISHAASTEET

Yhdistyksiltä tiedusteltiin, sisältyykö niiden vapaaehtoistoimintaan jotain erityisiä haasteita. Yhdistykset jakaantuvat vastaustensa perusteella kahteen yhtä suureen joukkoon, sillä puolet ei näe toiminnassaan mitään erityisiä haasteita ja puolet arvioi haasteita olevan. Valtakunnallisista järjestöistä peräti 86 prosenttia arvioi vapaaehtoistoimintaansa liittyvän erityisiä haasteita.

Suurimman osan yhdistysten kokemista vapaaehtoistoiminnan haasteista voidaan karkeasti katsoa liittyvän vapaaehtoistoimijoihin ja heidän lisätarpeeseensa sekä yhdistyksen vapaaehtoistoiminnan ja sen kohderyhmän asettamiin erityisvaatimuksiin.

Kun 85 prosenttia paikallisyhdistyksistä arvioi tarvitsevansa toimintaansa lisää vapaaehtoisia, on selvää, että se on monelle myös erityishaaste ja toiminnan jatkuvuuden edellytys. Nykyisten vapaaehtoistoimijoiden liian vähäinen määrä, ikääntyminen, kuormittuminen, uupuminen sekä uusien toimijoiden mukaan saamisen vaikeus ovat merkittäviä haaste osalle yhdistyksistä. Toiminnassa mukana olevien vapaaehtoisten joukko on varsin naisenemmistöinen ja joissakin yhdistyksissä tarvittaisiin nimenomaan lisää miehiä tiettyihin tehtäviin. Ihmisten työ- ja perhe-elämän sekä vapaa-ajan kiireet vaikeuttavat sopivien vapaaehtoisten löytämistä ja sitoutumista tehtäviin, joiden luonne vaatii usein erityistä pitkäjänteisyyttä. Etenkin pienillä paikkakunnilla osa aktiiveista toimii mo-

nissa yhdistyksissä. Lisäksi suuressa osassa yhdistyksiä vapaaehtoisina toimii itse sairastavia, kuntoutuvia, vammaisia ja ikääntyneitä, mikä tuo lisää haasteita toimintaan.

"Vapaaehtoisten väsymisen vaara, jatkuvuuden turvaaminen, nuorten vapaaehtoisten saaminen mukaan."

"Työelämä niin stressaavaa, vaativaa ettei voimat ja aika tahdo riittää vapaaehtoistoimintaan."

"Sitoutuminen toimintaan joskus koetuksella - pieni paikkakunta, jossa aktiiviset toimijat ovat mukana monen yhdistyksen toiminnassa."

"Kuntoutujien kunto vaihtelee jopa päivittäin eli koskaan ei voi olla varma pystyykö joku tulemaan tai tekemään sovitus asian."

"Miesohjaaja liian vähän, uimahalli, wc-asiointi ongelma miesasiakkaiden kanssa."

Sosiaali- ja terveysyhdistysten vapaaehtoistoiminnan eri muodot ja niiden usein vaikeissa elämäntilanteissa olevat kohderyhmät asettavat monissa yhdistyksissä erityisvaatimuksia sille, kuka voi osallistua toimintaan vapaaehtoisena. Toiminnassa mukana oleminen voi joskus edellyttää joidenkin erityistaitojen, esimerkiksi viittomakielen, ensiavun tai jonkin sairaus- tai vamma ryhmään tai elämäntilanteeseen liittyvän erityistiedon hallitsemista. Koska kyse on yleensä ihmisten parissa tapahtuvasta toiminnasta, myös sosiaaliset taidot ja kyky kohdata erilaisia haastavissakin tilanteissa olevia ihmisiä ovat tärkeitä. Työ voi olla henkisesti hyvin raskasta ja siinä selviäminen vaatii, että oma elämänhallinta on suhteellisen hyvässä tasapainossa. Luotettavuus esimerkiksi vaitiolovelvollisuutta edellyttävissä tehtävissä on keskeinen haaste joidenkin yhdistysten vapaaehtoistoiminnassa.

"Haastavat asiakkaat, asiat arkaluonteisia, pitää olla puolueeton ja kestää kritiikkiä."

"Tunnettava epilepsian monimuotoisuus, ensiapu, toimiminen kohtaustilanteessa."

"Osattava toimia osittain muistamattomien ja vaikeasti liikkuvien asiakkaiden kanssa."

"Tulla toimeen hankalassa tilanteessa olevien ja myös hankalien ihmisten kanssa."

"Oma elämä kunnossa - kriisitön."

"Vaitiolovelvollisuus avustettavien tilanteesta."

Muita haasteita ovat esimerkiksi yhdistyksen vapaaehtoistoiminnan kasvava tarve sekä toisaalta toimintaedellytysten ja resurssien heikkous esimerkiksi suurten toiminta-alueiden tai tarvittavien varojen ja tilojen puuttumisen vuoksi.

"Kaupunki vähentää toimipisteitä mielenterveyskuntoutujille, joten järjestön merkitys kasvaa."

"Ulkopuolelta tulee paineita laajentaa toimintaa."

"Väestön ikääntymisestä johtuva avun tarpeen lisääntyminen."

"Pitkät välimatkat, suuri toiminta-alue."

"...toiminnan rahoituksen jatkuvuus ja riittävyys."

"Oma toimitila puuttuu."

Valtakunnallisten järjestöjen johdolle tehdyn kyselyn mukaan lähes kaksi kolmesta valtakunnallisesta järjestöstä arvioi, että vapaaehtoistoiminnan painoarvon kasvu näkyy niiden toiminnassa. Se ei kuitenkaan näy toiminnan lisäresursseina yhtä selvästi. Vain joka neljännessä eli 21 järjestössä vapaaehtoistoiminnan resursoinnissa on tapahtumassa muutoksia valtakunnallisesti, alueellisesti tai paikallisesti. Käytännössä resurssien lisäykset koskevat vapaaehtoistoiminnan koordinoitua ja kehittämistä, sekä vapaaehtoisten koulutusta ja muuta tukea.

"Liitto ottaa aluetyön koordinoitiin mukaan vapaaehtoistyön."

"Olemme saaneet aiempaa enemmän rahoitusta kehittämiseen."

"Kouluttajakoulutus käynnistyy."

"Painopiste entistä enemmän vapaaehtoisten tukeen."

Järjestöjen aluetyöntekijöiltä tiedusteltiin, mihin heidän järjestönsä vapaaehtoistoiminnassa tulisi erityisesti suunnata resursseja. Yleisimmin halutaan kiinnittää entistä parempaa huomiota järjestön vapaaehtoistoimijoihin. Noin kolmasosa vastaajista pitää tärkeänä saada voimavaroja kohdennettua vapaaehtoisten kouluttamiseen, tukemiseen ja palkitsemiseen. Uusien vapaaehtoisten saaminen on keskeisin haaste suurelle osalle yhdistyksistä ja myös aluetyöntekijät haluavat järjestöjen huomioivan sen tukemalla uusien vapaaehtoisten rekrytointia. Yksittäisistä toimintamuodoista vertaistoiminta on useimmin mainittu resurssien suuntaamisen kohde.

"Vapaaehtoisten tukemiseen kaikin mahdollisin tavoin: koulutus/perehdytys, työnohjaus, virkistys, materiaalit, yhteydenpito/vuorovaikutus."

"Uusien vapaaehtoisten aktiiviseen rekrytointiin, ettei vanhojen taakka käy liian suureksi."

"Vertaistukityöhön niin sairastuneiden kuin läheistenkin osalle: tarve on suuri ja kysyntää on jatkuvasti!"

VAPAAEHTOISEN JA AMMATILLISEN TOIMINNAN RAJANKÄYNTI

Sosiaali- ja terveysyhdistysten toimintaympäristö ja siitä nousevat vaatimukset voivat joskus aiheuttaa tilanteita, joissa vapaaehtoistoimijoille tarjotaan heidän toimenkuvansa, vastuunsa ja osaamisensa kannalta epätarkoituksenmukaisia tehtäviä. Yhdistyksiltä tiedusteltiin, onko heidän vapaaehtoisiaan pyydetty sellaisiin toimintamuotoihin, jotka ovat vapaaehtoistoimintaan soveltumattomia. Kahdeksassa prosentissa yhdistyksistä vapaaehtoiset ovat joutuneet kyseiseen tilanteeseen. Prosentuaalisesti luku on melko pieni, mutta jo tässä vastaajajoukossa se merkitsee lähes 90 yhdistystä. Kahdeksan valtakunnallisen järjestön johtajaa sekä 27 aluetyöntekijää 19 eri järjestöstä ilmoittaa järjestönsä vapaaehtoisia pyydetyn epätarkoituksenmukaisiin tehtäviin.

Vapaaehtoistoimintaan epätarkoituksenmukaiset toimintamuodot liittyvät paikallisyhdistysten sekä valtakunnallisten järjestöjen johdon ja aluetyöntekijöiden kokemusten mukaan yleisimmin tehtävien ammatillisuuteen ja palveluluonteeseen, jotka ovat ristiriidassa vapaaehtoistoiminnan periaatteiden kanssa. Kyse on ammatillisen ja vapaaehtoisen toiminnan rajankäynnistä. Joidenkin yhdistysten vapaaehtoisia on pyydetty suorittamaan ammattihenkilökunnalle tarkoitettuja tehtäviä, joissa vaaditaan alan koulutusta ja erityisosaamista, jota myös vastuukysymykset sekä asiakkaan ja vapaaehtoisen oikeusturva edellyttävät. Tällaisia ovat esimerkiksi sairaanhoitotehtävät ja muut asiantuntijatehtävät.

"Vuodeosastolla potilaan vierelle terminaalihoidon (saattohoidon) ajaksi. Siihen tarvitaan todella koulutettua henkilöstöä"

"Asiakkaat ovat pyytäneet korvaamaan ammattihenkilöiden tekemää hoitotyötä, ei ole toki annettu täll. tilanteissa. Auttajien ammattitaito ei mahdoll. riitä, vastuukysymykset ongelmallisia."

"Painonhallintaryhmän vetämiseen ylipainoisille lapsille! Ei ole riittävää asiantuntemusta - lapset (10 - 13 v.) vaativat asiantuntijan osaamista!"

"Pankin ja kelan riita-asioiden selvitys. Kuuluu asiantuntijoille."

Muutamit yhdistykset ovat olleet tilanteessa, jossa niiden vapaaehtoistoimijoiden työpanosta on haluttu käyttää joistakin asiakkaille kuuluvista lakisääteisistä palveluista huolehtimiseen. Tällaisia palveluita ovat olleet esimerkiksi kotipalve-

lut ja saattajapalvelut. Esimerkiksi ystäväpalvelun vapaaehtoisia on pyritty käyttämään kotitöissä auttajina. Järjestöillä on eettisiä ja vapaaehtoistoimintaa linjaavia ohjeistoja, joista välitetään tietoa vapaaehtoiskoulutuksissa, mutta käytännön tilanteissa erilaista apua tarvitsevien ihmisten parissa toimittaessa tehtävien rajaus ei aina ole vapaaehtoiselle itselleen ongelmatonta.

"Kotipalveluun, PD-toimintaan. Edelliset ovat kunnallisia palvelumuotoja joita vapaaehtoisten ei tule tehdä."

"Saattajapalvelu, lakisääteistä, käyttäjälle välttämättömiä palveluja ei voi järjestää vapaaehtoisuuden pohjalta."

"Työhön, joka kuuluu kunnan vastuulle, esim. viikkosiivous. Ystäväpalvelu ei tee varsinaisia kotitöitä"

Myös järjestöjohdon ja aluetyöntekijöiden mainitsemissa esimerkitapauksissa ammatillisuuden vaatimus joissakin vapaaehtoisille tarjotuissa tehtävissä on selvässä ristiriidassa vapaaehtoistoiminnan yleisperiaatteiden kanssa. Toinen näkökulma on pyrkimys kunnallisten palveluiden paikkaamiseen järjestöjen vapaaehtoisten voimin. Yhtenä esimerkkinä on kunnan sosiaalitoimen suositus vapaaehtoistoimijan käyttöön ratkaisuna henkilökohtaisen avustajan tarpeeseen.

"Tuottamaan ammatillisia palveluja ja antamaan tukea niin monimutkaisissa tilanteissa, jotka eivät sovi vapaaehtoisille... autettavan tilanne niin monimutkainen, että vapaaehtoistuki ei riitä."

"Kunnallisten lakisääteisten palveluiden paikkaajiksi (lastensuojelu, mielen-terveyskuntoutujien päivätoiminta, potilas- tai omaisyhdistysten "toimiala") ... Rajanveto kunnallisiin lakisääteisiin tehtäviin on pidettävä selkeänä."

"Henkilökohtaisen avustajan sijasta sosiaalitoimi suositellut vapaaehtoistyötä. Mikäli henkilön avuntarve on säännöllistä; päivittäistä tai viikottaista ja useita tunteja kestävä, on kyseessä henkilökohtaisen avustajan avulla toteutettava avustaminen, ei vapaaehtoistyöntekijän turvin toteutettava."

LÄHTEET

Hanifi, Riitta (2008) Osallistuminen sosiaali- ja terveysjärjestön toimintaan.
Julkaisematon erillistarkastelu Tilastokeskuksen vuoden 2002 vapaa-
aikatutkimusaineistosta.

Järjestöbarometri 2007. Vuorinen Marja, Särkelä, Riitta, Peltosalmi Juha, Eronen Anne.
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry, Helsinki

Miikkulainen, Pirjo & Niskanen Leena (2006). Matalan kynnyksen kohtaamispaikat.
Selvitys kohtaamispaikoista ja toimintapaikoista. Kansalaisareena ry.
http://www.kansalaisareena.fi/toimintaa/Selvitys_kohtaamispaikoista.pdf

LIITTEET

LIITE 18. Suomalaisen osallistuminen sosiaali- ja terveysyhdistysten toimintoihin.

	Ko. yhdistystoimintaan osallistuneiden osuus				
	Jäsenyys	Koulutus, retket tms. toiminta	Vapaa- ehtois- toiminta	Vertais- toiminta	Toimiminen luottamus- henkilönä
	%	%	%	%	%
Sukupuoli					
Nainen	15	20	9	10	2
Mies	8	12	5	6	2
Ikä					
18–24	1	8	4	-	-
25–44	8	14	6	8	2
45–64	12	13	7	8	1
65–74	25	30	12	14	5
Yli 74	28	32	11	19	9
Yhteensä	12	16	7	8	2

LIITE 19. Eri toimintamuotojen sisältyminen sosiaali- ja terveysyhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

LIITE 19. Taulukko 1/12. Tiedottamisen, neuvonnan ja ohjauksen sisältyminen yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Tiedottaminen, neuvonta, ohjaus/ toimiala	Yhdistykset, joissa toimintamuoto sisältyy vapaaehtois- ja vertaistoimintaan				n
	Paljon %	Jonkin verran %	Vähän %	Ei lainkaan %	
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	29	20	46	7	90
potilasyhdistykset	56	20	24	0	217
mielenterveysyhdistykset	51	15	31	3	65
työttömien yhdistykset	39	19	37	5	41
muut terveysyhdistykset	33	17	50	-	6
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuoj. yleisyhdistykset	17	15	59	9	111
sijaishuoltoyhdistykset	6	12	71	12	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	31	-	61	8	13
muut lastensuojeluyhdistykset	82	-	18	-	11
Aistivammayhdistykset	59	16	25	-	44
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	34	13	34	19	110
eläkeläisyhdistykset	12	16	60	12	134
Invalidiyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	57	15	24	4	89
muut invalidiyhdistykset	53	20	26	1	93
kehitysvammayhdistykset	41	14	43	2	44
Päihdeyhdistykset	45	11	37	7	62
Yhteensä	40	16	38	6	1147

LIITE 19. Taulukko 2/12. Puhelinpäivystysten sisältyminen yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Puhelinpäivystykset/ toimiala	Yhdistykset, joissa toimintamuoto sisältyy vapaaehtois- ja vertaistoimintaan				n
	Paljon %	Jonkin verran %	Vähän %	Ei lainkaan %	
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	12	8	28	52	89
potilasyhdistykset	9	4	36	51	211
mielenterveysyhdistykset	15	9	34	42	65
työttömien yhdistykset	-	-	41	59	41
muut terveysyhdistykset	-	-	17	83	6
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuoj. yleisyhdistykset	3	2	7	89	114
sijaishuoltoyhdistykset	-	-	13	88	16
ensi- ja turvakotiyhdistykset	23	8	8	61	13
muut lastensuojeluyhdistykset	36	-	9	55	11
Aistivammayhdistykset	8	-	21	71	38
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	6	1	17	76	110
eläkeläisyshdistykset	2	5	32	61	126
Invalidiyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	5	4	36	55	78
muut invalidiyhdistykset	3	6	35	56	89
kehitysvammayhdistykset	-	2	18	80	45
Päihdeyhdistykset	12	-	22	66	59
Yhteensä	7	4	27	62	1111

LIITE 19. Taulukko 3/12. Tilapäisavun arjen askareissa sisältyminen yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Tilapäisapu arjen askareissa/ toimiala	Yhdistykset, joissa toimintamuoto sisältyy vapaaehtois- ja vertaistoimintaan				n
	Paljon %	Jonkin verran %	Vähän %	Ei lainkaan %	
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	18	8	44	30	94
potilasyhdistykset	3	1	30	65	211
mielenterveysyhdistykset	15	6	45	34	65
työttömien yhdistykset	17	7	49	27	41
muut terveysyhdistykset	57	14	29	-	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuoj. yleisyhdistykset	5	5	21	68	112
sijaishuoltoyhdistykset	6	6	12	76	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	-	-	58	42	12
muut lastensuojeluyhdistykset	9	-	18	73	11
Aistivammayhdistykset	8	3	39	50	38
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	13	4	41	42	110
eläkeläisyhdistykset	31	16	47	6	148
Invalidiyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	35	11	45	9	85
muut invalidiyhdistykset	3	6	41	50	90
kehitysvammayhdistykset	5	2	41	52	44
Päihdeyhdistykset	10	7	40	43	60
Yhteensä	14	6	38	42	1145

LIITE 19. Taulukko 4/12. Koulutustehtävien sisältyminen yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Koulutustehtävät/ toimiala	Yhdistykset, joissa toimintamuoto sisältyy vapaaehtois- ja vertaistoimintaan				n
	Paljon %	Jonkin verran %	Vähän %	Ei lainkaan %	
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	29	14	44	13	91
potilasyhdistykset	9	11	55	25	207
mielenterveysyhdistykset	19	17	39	25	64
työttömien yhdistykset	15	17	51	17	41
muut terveysyhdistykset	-	-	67	33	6
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuoj. yleisyhdistykset	1	6	56	37	113
sijaishuoltoyhdistykset	-	6	41	53	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	8	8	46	38	13
muut lastensuojeluyhdistykset	27	9	27	36	11
Aistivammayhdistykset	15	5	56	23	39
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	11	10	40	39	112
eläkeläisyhdistykset	6	5	62	27	129
Invalidiyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	1	3	54	42	76
muut invalidiyhdistykset	10	15	53	22	92
kehitysvammayhdistykset	9	-	64	27	45
Päihdeyhdistykset	12	5	52	31	59
Yhteensä	10	9	52	29	1115

LIITE 19. Taulukko 5/12. Ryhmä- tukihenkilö- ja muun vertaistoiminnan sisältyminen yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Ryhmä- tukihenkilö- ja muu vertaistoiminta/ toimiala	Yhdistykset, joissa toimintamuoto sisältyy vapaaehtois- ja vertaistoimintaan				n
	Paljon %	Jonkin verran %	Vähän %	Ei lainkaan %	
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	30	17	39	14	87
potilasyhdistykset	55	17	25	3	215
mielenterveysyhdistykset	63	8	25	5	65
työttömien yhdistykset	17	19	49	15	41
muut terveysyhdistykset	29	14	43	14	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuoj. yleisyhdistykset	32	12	35	21	115
sijaishuoltoyhdistykset	28	6	33	33	18
ensi- ja turvakotiyhdistykset	46	8	23	23	13
muut lastensuojeluyhdistykset	91	-	9	-	11
Aistivammayhdistykset	49	12	32	7	41
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	28	6	39	26	109
eläkeläisyshdistykset	15	17	54	14	131
Invalidiyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	17	21	49	12	81
muut invalidiyhdistykset	37	14	41	8	91
kehitysvammayhdistykset	35	7	43	15	46
Päihdeyhdistykset	34	16	25	25	61
Yhteensä	36	14	37	13	1132

LIITE 19. Taulukko 6/12. Ystävöiminnan, vierailujen ja yhteydenpidon sisältyminen yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Ystävöiminta, vierailut, yhteydenpito/toimiala	Yhdistykset, joissa toimintamuoto sisältyy vapaaehtois- ja vertaistoimintaan				n
	Paljon %	Jonkin verran %	Vähän %	Ei lainkaan %	
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	57	10	21	11	98
potilasyhdistykset	17	12	49	22	214
mielenterveysyhdistykset	28	12	48	12	65
työttömien yhdistykset	15	7	54	24	41
muut terveysyhdistykset	100	-	-	-	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuoj. yleisyhdistykset	3	6	38	53	114
sijaishuoltoyhdistykset	6	-	29	65	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	8	-	15	77	13
muut lastensuojeluyhdistykset	-	18	46	36	11
Aistivammayhdistykset	28	13	50	10	40
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	22	7	39	32	110
eläkeläisyhdistykset	56	17	26	1	149
Invalidiyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	40	21	37	2	83
muut invalidiyhdistykset	26	19	43	12	93
kehitysvammayhdistykset	22	18	38	22	45
Päihdeyhdistykset	25	17	38	20	60
Yhteensä	28	13	39	20	1160

LIITE 19. Taulukko 7/12. Liikuntatoiminnan järjestämisen sisältyminen yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Liikuntatoiminnan järjestämisen/ toimiala	Yhdistykset, joissa toimintamuoto sisältyy vapaaehtois- ja vertaistoimintaan				n
	Paljon %	Jonkin verran %	Vähän %	Ei lainkaan %	
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	8	3	43	46	90
potilasyhdistykset	40	16	35	9	218
mielenterveysyhdistykset	25	12	49	14	65
työttömien yhdistykset	19	10	54	17	41
muut terveysyhdistykset	-	17	83	-	6
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuoj. yleisyhdistykset	23	10	32	35	115
sijaishuoltoyhdistykset	-	-	35	65	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	-	-	15	85	13
muut lastensuojeluyhdistykset	-	-	55	45	11
Aistivammayhdistykset	16	3	50	32	38
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	22	9	36	33	110
eläkeläisyhdistykset	43	15	36	6	143
Invalidiyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	7	8	50	35	76
muut invalidiyhdistykset	48	14	32	5	93
kehitysvammayhdistykset	22	22	33	24	46
Päihdeyhdistykset	16	19	40	24	62
Yhteensä	27	12	39	22	1144

LIITE 19. Taulukko 8/12. Kerhotoiminnan järjestämisen sisältyminen yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Kerhotoiminnan järjestäminen/ toimiala	Yhdistykset, joissa toimintamuoto sisältyy vapaaehtois- ja vertaistoimintaan				n
	Paljon %	Jonkin verran %	Vähän %	Ei lainkaan %	
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	34	10	36	20	91
potilasyhdistykset	43	10	28	19	214
mielenterveysyhdistykset	42	11	26	22	65
työttömien yhdistykset	15	12	39	34	41
muut terveysyhdistykset	100	-	-	-	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuoj. yleisyhdistykset	46	10	23	21	115
sijaishuoltoyhdistykset	18	12	18	53	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	-	-	23	77	13
muut lastensuojeluyhdistykset	18	9	27	46	11
Aistivammayhdistykset	54	12	29	5	41
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	30	14	32	24	110
eläkeläisyshdistykset	63	13	19	5	145
Invalidiyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	22	6	41	32	79
muut invalidiyhdistykset	54	11	28	7	93
kehitysvammayhdistykset	28	15	26	30	46
Päihdeyhdistykset	18	11	38	33	61
Yhteensä	40	11	29	20	1149

LIITE 19. Taulukko 9/12. Harrastus- ja virkistystoiminnan sisältyminen yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Muu harrastus- ja virkistystoiminta/ toimiala	Yhdistykset, joissa toimintamuoto sisältyy vapaaehtois- ja vertaistoimintaan				n
	Paljon %	Jonkin verran %	Vähän %	Ei lainkaan %	
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	29	21	46	4	90
potilasyhdistykset	53	15	30	2	216
mielenterveysyhdistykset	54	18	23	5	65
työttömien yhdistykset	29	20	46	5	41
muut terveysyhdistykset	86	14	-	-	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuoj. yleisyhdistykset	59	13	18	10	115
sijaishuoltoyhdistykset	17	22	39	22	18
ensi- ja turvakotiyhdistykset	8	8	46	38	13
muut lastensuojeluyhdistykset	46	27	18	9	11
Aistivammayhdistykset	39	15	39	7	41
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	41	9	33	17	111
eläkeläisyhdistykset	55	18	24	3	142
Invalidiyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	40	21	36	3	87
muut invalidiyhdistykset	63	16	20	1	94
kehitysvammayhdistykset	56	22	22	-	46
Päihdeyhdistykset	33	17	39	11	64
Yhteensä	47	16	30	6	1161

LIITE 19. Taulukko 10/12. Varainhankinnan sisältyminen yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Varainhankinta/ toimiala	Yhdistykset, joissa toimintamuoto sisältyy vapaaehtois- ja vertaistoimintaan				n
	Paljon %	Jonkin verran %	Vähän %	Ei lainkaan %	
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	58	12	28	2	96
potilasyhdistykset	43	18	36	2	219
mielenterveysyhdistykset	23	16	55	6	64
työttömien yhdistykset	46	10	39	5	41
muut terveysyhdistykset	71	-	29	-	7
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuoj. yleisyhdistykset	56	11	30	3	114
sijaishuoltoyhdistykset	68	11	21	-	19
ensi- ja turvakotiyhdistykset	8	8	77	8	13
muut lastensuojeluyhdistykset	9	-	73	18	11
Aistivammayhdistykset	33	35	26	7	43
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	16	8	30	46	109
eläkeläisyshdistykset	38	15	39	8	135
Invalidiyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	28	27	38	7	82
muut invalidiyhdistykset	57	13	27	3	94
kehitysvammayhdistykset	41	30	28	-	46
Päihdeyhdistykset	18	16	53	13	61
Yhteensä	40	16	36	9	1154

LIITE 19. Taulukko 11/12. Ensiaputoiminnan sisältyminen yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Ensiaputoiminta/ toimiala	Yhdistykset, joissa toimintamuoto sisältyy vapaaehtois- ja vertaistoimintaan				n
	Paljon %	Jonkin verran %	Vähän %	Ei lainkaan %	
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	54	7	20	19	93
potilasyhdistykset	1	2	24	73	206
mielenterveysyhdistykset	5	2	32	62	65
työttömien yhdistykset	5	7	32	56	41
muut terveysyhdistykset	-	-	-	100	6
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuoj. yleisyhdistykset	-	1	10	89	114
sijaishuoltoyhdistykset	-	-	6	94	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	-	-	-	100	13
muut lastensuojeluyhdistykset	18	-	9	73	11
Aistivammayhdistykset					
	3	-	16	81	37
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	1	1	15	83	108
eläkeläisyshdistykset	-	2	38	60	126
Invalidiyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	3	1	20	76	78
muut invalidiyhdistykset	2	2	23	72	90
kehitysvammayhdistykset	2	-	20	78	45
Päihdeyhdistykset					
	-	-	20	80	60
Yhteensä	6	2	22	70	1110

LIITE 19. Taulukko 12/12. Terveysmittausten ja -testausten sisältyminen yhdistysten vapaaehtois- ja vertaistoimintaan.

Terveysmittaukset ja -testaukset/ toimiala	Yhdistykset, joissa toimintamuoto sisältyy vapaaehtois- ja vertaistoimintaan				n
	Paljon %	Jonkin verran %	Vähän %	Ei lainkaan %	
Kansanterveysyhdistykset					
yleis- ja monialayhdistykset	13	8	37	42	89
potilasyhdistykset	24	9	28	39	218
mielenterveysyhdistykset	3	-	29	68	65
työttömien yhdistykset	7	12	32	49	41
muut terveysyhdistykset	-	-	17	83	6
Lastensuojeluyhdistykset					
lastensuoj. yleisyhdistykset	1	-	7	92	114
sijaishuoltoyhdistykset	-	-	6	94	17
ensi- ja turvakotiyhdistykset	-	-	-	100	13
muut lastensuojeluyhdistykset	-	-	-	100	11
Aistivammayhdistykset	3	-	8	89	37
Vanhusyhdistykset					
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhdistykset	9	5	26	60	111
eläkeläisyshdistykset	2	2	37	59	128
Invalidiyhdistykset					
sotainvalidiyhdistykset	9	4	26	61	78
muut invalidiyhdistykset	15	5	41	38	92
kehitysvammayhdistykset	-	2	16	82	45
Päihdeyhdistykset	10	3	32	54	59
Yhteensä	10	5	26	59	1124

LIITE 20. Vapaaehtoisten ja heidän kuukaudessa tehtäviin käyttämänsä tuntimäärien keskiarvot vapaaehtois- ja vertaistoiminnan eri toimintamuodoissa.

LIITE 20. Taulukko 1/12. Tiedottamiseen, neuvontaan ja ohjaukseen vuonna 2007 osallistuneiden vapaaehtoisten määrä ja yhden vapaaehtoisen tehtäviin käyttämä tuntimäärä (keskiarvot) kuukaudessa toimialoittain (mukana vain toimialat, joissa vähintään 10 vastaajaa)

Tiedottaminen,neuvonta,ohjaus/ toimiala	Vapaaehtoisten määrän keskiarvo	n	Yhden vapaaehtoisen kuukausituntimäärän	
	v. 2007		keskiarvo	n
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhd.	16,6	75	7,3	59
potilasyhd.	7,7	171	4,2	152
mielenterveysyhd.	6,1	39	5,0	31
työttömien yhd.	6,1	32	12,5	28
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhd.	7,3	98	2,7	87
sijaishuoltoyhd.	13,8	18	2,6	16
Aistivammayhdistykset				
	6,5	31	2,5	29
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhd.	7,0	28	2,6	24
eläkeläisyhd.	11,0	68	7,3	59
Invalidiyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	7,4	59	4,9	48
muut invalidiyhd.	7,1	73	8,7	65
kehitysvammayhd.	8,4	38	1,5	32
Päihdeyhdistykset				
	4,2	30	7,5	29
Kaikki yhdistykset	8,5	774	5,2	673

LIITE 20. Taulukko 2/12. Puhelinpäivystykseen vuonna 2007 osallistuneiden vapaaehtoisten määrä ja yhden vapaaehtoisen tehtäviin käyttämä tuntimäärä (keskiarvot) kuukaudessa toimialoittain (mukana vain toimialat, joissa vähintään 10 vastaajaa).

Puhelinpäivystykset/ toimiala	Vapaaehtoisten määrän keskiarvo		Yhden vapaaehtoisen kuukausituntimäärän	
	v. 2007	n	keskiarvo	n
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhd.	4,6	21	6,3	18
potilasyhd.	2,2	50	7,7	48
mielenterveysyhd.	13,0	20	9,3	20
Vanhusyhdistykset				
eläkeläisyhd.	6,6	22	6,8	17
Invalidiyhdistykset				
muut invalidiyhd.	1,9	13	4,4	12
Kaikki yhdistykset	4,5	178	7,7	159

LIITE 20. Taulukko 3/12. Tilapäisapuun arjen askareissa vuonna 2007 osallistuneiden vapaaehtoisten määrä ja yhden vapaaehtoisen tehtäviin käyttämä tuntimäärä (keskiarvot) kuukaudessa toimialoittain (mukana vain toimialat, joissa vähintään 10 vastaajaa).

Tilapäisapu arjen askareissa/ toimiala	Vapaaehtoisten määrän keskiarvo		Yhden vapaaehtoisen kuukausituntimäärän	
	v. 2007	n	keskiarvo	n
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhd.	6,6	45	7,3	38
potilasyhd.	7,9	38	4,8	38
mielenterveysyhd.	4,0	27	4,8	26
työttömien yhd.	3,0	24	8,5	21
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhd.	3,1	21	10,1	19
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhd.	7,9	31	7,9	31
eläkeläisyhd.	16,6	108	12,3	90
Invalidiyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	3,8	51	6,3	43
muut invalidiyhd.	4,3	23	7,6	23
kehitysvammayhd.	5,3	18	4,5	16
Päihdeyhdistykset				
	3,4	17	8,6	16
Kaikki yhdistykset	8,4	425	8,3	380

LIITE 20. Taulukko 4/12. Koulutustehtäviin vuonna 2007 osallistuneiden vapaaehtoisten määrä ja yhden vapaaehtoisen tehtäviin käyttämä tuntimäärä (keskiarvot) kuukaudessa toimialoittain (mukana vain toimialat, joissa vähintään 10 vastaajaa).

Koulutustehtävät/ toimiala	Vapaaehtoisten määrän keskiarvo		Yhden vapaaehtoisen kuukausituntimäärän	
	v. 2007	n	keskiarvo	n
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhd.	3,0	48	6,9	41
potilasyhd.	2,4	115	3,8	105
mielenterveysyhd.	2,8	27	6,2	25
työttömien yhd.	1,8	17	12,8	16
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhd.	2,0	41	3,8	40
Aistivammayhdistykset				
	2,3	13	4,0	12
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhd.	2,2	21	3,7	17
eläkeläisyhd.	3,0	31	4,2	29
Invalidiyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	1,8	13	2,7	12
muut invalidiyhd.	2,3	41	6,3	37
kehitysvammayhd.	2,9	14	2,3	12
Päihdeyhdistykset				
	5,8	15	7,9	13
Kaikki yhdistykset	2,6	404	5,0	366

LIITE 20. Taulukko 5/12. Ryhmä-, tukihenkilö- ja muuhun vertaistoimintaan vuonna 2007 osallistuneiden vapaaehtoisten määrä ja yhden vapaaehtoisen tehtäviin käyttämä tuntimäärä (keskiarvot) kuukaudessa toimialoittain (mukana vain toimialat, joissa vähintään 10 vastaajaa).

Ryhmä-, tukihenkilö- ja muu vertaistoiminta/ toimiala	Vapaaehtoisten määrän keskiarvo v. 2007		Yhden vapaaehtoisen kuukausituntimäärän keskiarvo	
		n		n
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhd.	8,2	40	6,5	36
potilasyhd.	7,3	177	4,5	164
mielenterveysyhd.	9,3	55	8,5	47
työttömien yhd.	4,3	20	11,1	20
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhd.	3,8	74	8,4	74
Aistivammayhdistykset				
	7,6	21	4,9	21
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhd.	7,9	43	6,7	37
eläkeläisyhd.	8,3	53	8,2	46
Invalidiyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	6,1	44	3,5	38
muut invalidiyhd.	7,6	57	7,3	54
kehitysvammayhd.	5,0	26	3,1	21
Päihdeyhdistykset				
	11,3	32	13,6	29
Kaikki yhdistykset	7,2	665	6,8	608

LIITE 20. Taulukko 6/12. Ystävätoimintaan, vierailuihin ja muuhun yhteydenpitoon vuonna 2007 osallistuneiden vapaaehtoisten määrä ja yhden vapaaehtoisen tehtäviin käyttämä tuntimäärä (keskiarvot) kuukaudessa toimialoittain (mukana vain toimialat, joissa vähintään 10 vastaajaa).

Ystävätoiminta, vierailut, yhteydenpito/ toimiala	Vapaaehtoisten määrän keskiarvo v. 2007		Yhden vapaaehtoisen kuukausituntimäärän keskiarvo	
		n		n
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhd.	12,0	71	11,8	56
potilasyhd.	5,2	89	5,8	83
mielenterveysyhd.	6,1	31	5,7	27
työttömien yhd.	3,0	17	6,6	17
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhd.	3,3	20	2,6	18
Aistivammayhdistykset				
	5,6	23	5,6	22
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhd.	8,6	50	7,0	44
eläkeläisyhd.	20,4	115	13,0	96
Invalidiyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	5,7	66	6,1	56
muut invalidiyhd.	7,0	41	8,3	39
kehitysvammayhd.	8,8	26	2,9	22
Päihdeyhdistykset				
	4,9	27	6,4	25
Kaikki yhdistykset	9,8	590	7,9	517

LIITE 20. Taulukko 7/12. Liikuntatoiminnan järjestämiseen vuonna 2007 osallistuneiden vapaaehtoisten määrä ja yhden vapaaehtoisen tehtäviin käyttämä tuntimäärä (keskiarvot) kuukaudessa toimialoittain (mukana vain toimialat, joissa vähintään 10 vastaajaa).

Liikuntatoiminnan järjestäminen/ toimiala	Vapaaehtoisten määrän keskiarvo v. 2007		Yhden vapaaehtoisen kuukausituntimäärän keskiarvo	
		n		n
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhd.	4,9	12	5,4	9
potilasyhd.	3,2	153	5,1	145
mielenterveysyhd.	2,6	30	5,6	27
työttömien yhd.	5,1	20	6,4	19
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhd.	3,4	50	4,7	45
Aistivammayhdistykset				
	3,1	13	4,9	12
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhd.	3,7	27	5,7	24
eläkeläisyhd.	5,8	75	9,3	71
Invalidiyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	3,1	23	5,0	21
muut invalidiyhd.	6,7	61	10,5	56
kehitysvammayhd.	3,4	20	4,6	17
Päihdeyhdistykset				
	4,4	23	7,1	20
Kaikki yhdistykset	4,2	516	6,5	474

LIITE 20. Taulukko 8/12. Kerhotoiminnan järjestämiseen vuonna 2007 osallistuneiden vapaaehtoisten määrä ja yhden vapaaehtoisen tehtäviin käyttämä tuntimäärä (keskiarvot) kuukaudessa toimialoittain (mukana vain toimialat, joissa vähintään 10 vastaajaa).

Kerhotoiminnan järjestäminen/ toimiala	Vapaaehtoisten määrän keskiarvo v. 2007		Yhden vapaaehtoisen kuukausituntimäärän keskiarvo	
	keskiarvo	n	keskiarvo	n
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhd.	4,9	46	8,0	40
potilasyhd.	6,4	123	5,6	116
mielenterveysyhd.	6,4	29	11,5	26
työttömien yhd.	3,1	13	12,0	13
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhd.	3,3	66	7,0	59
Aistivammayhdistykset				
	6,2	33	5,7	31
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhd.	5,2	40	7,8	36
eläkeläisyhd.	10,2	94	7,8	86
Invalidiyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	4,7	35	3,9	33
muut invalidiyhd.	5,7	55	8,0	55
kehitysvammayhd.	3,2	22	5,7	20
Päihdeyhdistykset				
	6,3	17	10,3	15
Kaikki yhdistykset	6,1	585	7,2	540

LIITE 20. Taulukko 9/12. Harrastus-/virkistystoiminnan järjestämiseen vuonna 2007 osallistuneiden vapaaehtoisten määrä ja yhden vapaaehtoisen tehtäviin käyttämä tuntimäärä (keskiarvot) kuukaudessa toimialoittain (mukana vain toimialat, joissa vähintään 10 vastaajaa).

Harrastus-/virkistystoiminnan järjestäminen/ toimiala	Vapaaehtoisten		Yhden	
	määrän keskiarvo v. 2007	n	vapaaehtoisen kuukausituntimäärän keskiarvo	n
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhd.	7,8	54	5,1	45
potilasyhd.	4,5	161	4,5	147
mielenterveysyhd.	4,9	47	6,4	41
työttömien yhd.	3,7	24	12,3	21
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhd.	6,4	82	4,0	76
Aistivammayhdistykset				
	5,7	28	4,3	26
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhd.	7,5	50	3,9	45
eläkeläisyhd.	8,1	74	8,0	67
Invalidiyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	4,2	63	4,7	56
muut invalidiyhd.	5,1	73	5,6	67
kehitysvammayhd.	5,3	36	2,9	31
Päihdeyhdistykset				
	8,4	39	6,3	33
Kaikki yhdistykset	5,8	755	5,3	678

LIITE 20. Taulukko 10/12. Varainhankintaan vuonna 2007 osallistuneiden vapaaehtoisten määrä ja yhden vapaaehtoisen tehtäviin käyttämä tuntimäärä (keskiarvot) kuukaudessa toimialoittain (mukana vain toimialat, joissa vähintään 10 vastaajaa).

Varainhankinta/ toimiala	Vapaaehtoisten määrän keskiarvo		Yhden vapaaehtoisen kuukausituntimäärän	
	v. 2007	n	keskiarvo	n
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhd.	16,6	75	7,3	59
potilasyhd.	7,7	171	4,2	152
mielenterveysyhd.	6,1	39	5,0	31
työttömien yhd.	6,1	32	12,5	28
Lastensuojeluyhdistykset				
lastensuoj. yleisyhd.	7,3	98	2,7	87
sijaishuoltoyhd.	13,8	18	2,6	16
Aistivammayhdistykset				
	6,5	31	2,5	29
Vanhusyhdistykset				
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhd.	7,0	28	2,6	24
eläkeläisyhd.	11,0	68	7,3	59
Invalidiyhdistykset				
sotainvalidiyhdistykset	7,4	59	4,9	48
muut invalidiyhd.	7,1	73	8,7	65
kehitysvammayhd.	8,4	38	1,5	32
Päihdeyhdistykset				
	4,2	30	7,5	29
Kaikki yhdistykset	8,5	774	5,2	673

LIITE 20. Taulukko 11/12. Ensiaputoimintaan vuonna 2007 osallistuneiden vapaaehtoisten määrä ja yhden vapaaehtoisen tehtäviin käyttämä tuntimäärä (keskiarvot) kuukaudessa toimialoittain (mukana vain toimialat, joissa vähintään 10 vastaajaa).

Ensiaputoiminta/ toimiala	Vapaaehtoisten määrän keskiarvo v. 2007		Yhden vapaaehtoisen kuukausituntimäärän keskiarvo	
	n	keskiarvo	n	keskiarvo
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhd.	55	10,4	44	9,4
Kaikki yhdistykset	95	8,0	78	7,2

LIITE 20. Taulukko 12/12. Terveysmittauksiin/-testauksiin vuonna 2007 osallistuneiden vapaaehtoisten määrä ja yhden vapaaehtoisen tehtäviin käyttämä tuntimäärä (keskiarvot) kuukaudessa toimialoittain (mukana vain toimialat, joissa vähintään 10 vastaajaa).

Terveysmittaukset/ -testaukset/ toimiala	Vapaaehtoisten määrän keskiarvo v. 2007		Yhden vapaaehtoisen kuukausituntimäärän keskiarvo	
	n	keskiarvo	n	keskiarvo
Kansanterveysyhdistykset				
yleis- ja monialayhd.	18	4,1	14	3,8
potilasyhd.	89	3,3	78	2,8
Invalidiyhdistykset				
muut invalidiyhd.	30	3,1	26	3,4
Päihdeyhdistykset	12	15,0	10	3,7
Kaikki yhdistykset	184	4,0	159	3,1

LIITE 21. Yhdistysten säännöllinen tiedonkeruu vapaaehtoistoiminnasta.

Kerääkö yhdistys säännöllisesti tietoa			
	Kyllä	Ei	n
	%	%	
Toimiala			
Kansanterveysyhdistykset			
yleis- ja monialayhd.	66	34	95
potilasyhd.	33	67	217
mielenterveysyhd.	45	55	60
työttömien yhd.	20	80	41
muut terveysyhd.	71	29	7
Lastensuojeluyhdistykset			
lastensuoj. yleisyhd.	58	42	116
sijaishuoltoyhd.	22	78	18
ensi- ja turvakotiyhd.	46	54	13
muut lastensuojeluyhd.	50	50	10
Aistivammayhdistykset			
	40	60	42
Vanhusyhdistykset			
vanhusten yleis-, asumis- ja palveluyhd.	38	62	108
eläkeläisyhd.	63	37	143
Invalidiyhdistykset			
sotainvalidiyhdistykset	13	87	85
muut invalidiyhdistykset	27	73	90
kehitysvammayhdistykset	18	82	44
Päihdeyhdistykset			
	20	80	64
Talousarvion loppusumma v. 2008			
alle 2 000 euroa	29	71	258
2 000–9 999	42	58	438
10 000 – 99 999	48	52	247
Vähintään 100 000	42	58	158
Toiminnan suuntaaminen			
Jäsenistölle	36	67	421
Alueen väestölle	41	59	219
Monimuotoiselle kohderyhmälle	46	54	389
Kaikki yhdistykset	40	60	1153